

Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası Dövlət Strategiyasının və 2019-cu il Fəaliyyət Planının yerinə yetirilməsi üzrə Hesabat

2019

Bərlişiq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı
Dövlət İdarələrarası Komissiya

Borışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Noziri Aporotı

Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası Dövlət Strategiyasının və 2019-cu il Fəaliyyət Planının yerinə yetirilməsi üzrə Hesabat

Tbilisi 2020

Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə
Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı
Ünvan: Tbilisi şəh., 0114, İnqorokva küç., № 7
Telefon: (+995 32) 2923299; (+995 32) 2922632
Veb-səhifə: www.smr.gov.ge
E-mail: press@smr.gov.ge

Giriş	Error! Bookmark not defined.
Strateji məqsəd 1	Error! Bookmark not defined.
Mülki və siyasi həyatda bərabər və tamhüquqlu iştirak.....	4
Strateji məqsəd 2.....	Error! Bookmark not defined.
Bərabər sosial və iqtisadi şərait və imkanların yaradılması.....	Error! Bookmark not defined.
Strateji məqsəd 3.....	Error! Bookmark not defined.
Keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığının təmin edilməsi və dövlət dili biliklərinin təkmilləşdirilməsi	Error! Bookmark not defined.
Strateji məqsəd 4.....	41
Etnik azlıqların mədəniyyətlərinin qorunub saxlanılması və tolerantlıq mühitinin təşviqi	41

Gürcüstan multietnik dövlətdir. Belə ki, Gürcüstanda etnik azlıq nümayəndələri ölkənin (Abxaziya və Sxinvali regionu və Cənubi Osetiyadan başqa) ümumi əhalisinin 13,2%-ni təşkil edir. Gürcüstanda yaşayan etnik azlıq nümayəndələrinin identikliyinə qorunması, habelə onların vətəndaş inteqrasiyası prosesində dəstəklənməsi Gürcüstan hökumətinin mühüm prioritetlərindəndir. *“Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası üzrə Dövlət Strategiyası və 2015-2020-ci illərə dair Fəaliyyət Planı”* vətəndaş inteqrasiyası siyasətinin mühüm alətidir. Strategiya *“Daha çox rəngarənglik, daha çox inteqrasiya”* yanaşmasına söykənir və etnik azlıqların siyasi və mülki iştirakının, bərabər sosial və iqtisadi şərait və imkanların təmin edilməsi; keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığının genişləndirilməsi və dövlət dili biliyinin yüksəldilməsi; mədəni rəngarəngliyin təşviqi və populyarlaşdırılması məqsədlərini daşıyır.

Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Dövlət Naziri Aparatı Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası üzrə Dövlət Strategiyası və müvafiq Fəaliyyət Planının işlənilib hazırlanmasını, həyata keçirilməsi və hesabatın hazırlanmasını koordinasiya edir.

2019-cu il ərzində strategiya üzrə nəzərdə tutulmuş konkret tədbirlərin, proqramların və layihələrin həyata keçirilməsi yolu ilə icrası davam etdirildi.

Dövlət Naziri Aparatının koordinasiyası ilə hazırlanmış cari sənəd Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası Dövlət Strategiyası çərçivəsində, Dövlət İdarələri tərəfindən 2019-cu ilin Fəaliyyət Planı üzrə (yanvar-dekabr) həyata keçirilmiş tədbirləri özündə ehtiva edir.

Strateji məqsəd 1

Mülki və siyasi həyatda bərabər və tam hüquqlu iştirak

Qeyd edilmiş strateji məqsəd çərçivəsində aşağıdakı prioritet istiqamətlər müəyyənləşdirildi:

- Etnik azlıqların mərkəzi, eləcə də yerli səviyyədə iştirakının yaxşılaşdırılması;
- Onların qərarvermə prosesində iştirakının yaxşılaşdırılması;
- Seçkilər kimi siyasi proseslərdə etnik azlıqların bərabər və tam hüquqlu iştirakının təmin edilməsi;
- İnformasiya və medianın, ictimai xidmətlərin, dövlət administrasiyası və hüquq-mühafizə orqanlarının və mexanizmlərin əlçatanlığının yaxşılaşdırılması yolu ilə vətəndaş iştirakçılığının təmin edilməsi;
- Azsaylı və həssas etnik azlıqların dəstəklənməsi;
- Etnik azlıq nümayəndəsi qadınların hüquqlarının müdafiəsinə dəstəyin göstərilməsi və onların gücləndirilməsi.

Aralıq hədəf - 1.1. Azsaylı və həssas azlıqların dəstəklənməsi

Məqsəd - 1.1.1 Azsaylı və həssas etnik azlıqlarla bağlı siyasətin işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi

Verilmiş məqsəd çərçivəsində aşağıdakı istiqamətlər ayrılmalıdır:

- Azsaylı etnik qrupların identikliyinə qorunması;
- Qaraçıların qeydiyyatına alınmasının təmin edilməsi;

- Gənc qaraçıların təhsil sisteminə cəlb edilməsi;

Azsaylı və həssas etnik azlıq nümayəndələrinin hüquqlarının müdafiəsi və onların tamhüquqlu integrasiyasının dəstəklənməsi vətəndaş integrasiyası siyasətinin mühüm məqsədlərindən biridir, hansının ki, həyata keçirilməsində nazirliklər cəlb edilmişdir.

2019-cu il ərzində tələbata müvafiq olaraq, müəyyənləşdirilmiş ümumi təhsil məktəblərində azsaylı etnik azlıq nümayəndələrinə ana dilinin tədrisi (osetin, çeçen, xundz, udin, assur) davam etdirildi.

Gürcüstan Təhsil, Elm, Mədəniyyət və İdman Nazirliyi tərəfindən qaraçı yeniyetmələrin təhsil sisteminə cəlb edilməsi məqsədilə aşağıdakı işlər görülmüşdür:

- ❖ Qaraçı yeniyetmələrin ümumi rifahı naminə təşkil olunmuş idarələrarası və sektorlararası görüşlərdə iştirak aktiv şəkildə davam etdirilir;
- ❖ Qaraçı yeniyetmələrin həmyaşıdları ilə sosiallaşmasını dəstəkləmək məqsədilə 2014-cü ildən bu günə qədər PHŞ (publik hüququn hüquqi şəxsi) Kobuleti şəhəri 5 saylı ümumi məktəbdə “Sosial inklüzivlik” proqramı əsasında, qeyri-formal mühitdə ibtidai sinif (8-11 y.) və yuxarı siniflərdə (11-15 y.) təhsil alan qaraçı yeniyetmələrin iştirakı təmin edilir. Məktəbdə oxu (12 qaraçı və 8 yerli həmyaşıdı), rəqs (8 qaraçı və 7 yerli həmyaşıdı) və teatr (7 qaraçı və 8 yerli həmyaşıdı) klubları fəaliyyət göstərir. Qeyd edilmiş aktivliklər qaraçı yeniyetmələrdə dövlət dili biliyi səviyyəsinin yüksəldilməsinə yardım etdi ki, bu da onların akademik davamiyyətlərində öz müsbət əksini tapdı;
- ❖ 2017-2019-cu illərdə, qeyri-formal təhsil yolu ilə, necə deyərlər “gözəgörünməz” qaraçı yeniyetmələrin təhsil mühitinə cəlb edilməsi və çoxfənlı komanda tərəfindən qiymətləndirilməsi həyata keçirildi. Onlar baza pilləsi üzrə təhsil alırlar, harada ki, təhsil xüsusilə onlar üçün işlənmiş fərdi plan üzrə həyata keçirilir;
- ❖ 2017-2019-cu illərdə Zuqdidı və Poti şəhərlərinin ümumi məktəbləri tərəfindən grant müsabiqəsi əsasında, altproqramın benefisiarlarına səyyar təlimlər təklif edilmişdir, harada ki, Gürcüstanın müxtəlif regionlarında yaşayan qaraçı yeniyetmələrin və onların həmyaşıdlarının bir-birləri ilə qaraçı icmasının mədəniyyəti və məişət həyatı haqqında informasiya mübadiləsi aparmaq imkanı vardı;

İl ərzində sosial inklüzivlik altproqramı çərçivəsində maliyyələşdirilmiş layihələrdə 65 qaraçı yeniyetmə iştirak etmişdir. 8 qaraçı işlə təmin olundu (sosial inklüzivlik proqramının qaraçı icmasının koordinatoru, o cümlədən 1 rəqs müəllimi, 1 qısamüddətli (mövsümi) müqavilə əsasında özəl sektorda, poçt kuryeri). Qeyd olunmuşlardan savayı, elə həmin proqram çərçivəsində, küçədə yaşayan və işləyən uşaqların, o cümlədən qaraçı uşaqların təhsil hüququnun təmin edilməsi məqsədilə, nazirlik məktəbdən kənar qalmış uşaqların təhsili üzrə ikinci imkanın təmin edilməsi istiqamətində işləyir, xüsusilə nazirlik məktəbdən kənarda qalmış və ya kənarda qalma riski altında olan yeniyetmələrin formal təhsilə integrasiyası və re-integrasiyası üçün sığınacağı olmayan uşaqların günlük mərkəzləri və başqa qayğı xidmətləri bazasında xüsusi təhsil xidmətini (tranzit proqramları) həyata keçirir.

1.1.1.1 Tbilisi şəhəri bələdiyyəsi Sakrebulo su yanında Milli Azlıqların Koordinasiyası Şurası çərçivəsində müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi

İl ərzində Tbilisi şəhəri bələdiyyəsi Sakrebuloşu yanında Milli Azlıqların Koordinasiyası Şurası çərçivəsində etnik azlıq nümayəndələrinin iştirakı ilə müxtəlif şəkildə tədbirlər və görüşlər, o cümlədən “Novruz bayramı” tədbiri (200-ə qədər qonaq) keçirildi.

1.1.1.2 Batumi şəhərində yaşayan etnik azlıq nümayəndələrinə “Dostluq evi” çərçivəsində identifikasiya sənədlərinin qaydaya salınması məsələsində köməkliyin göstərilməsi

Cari ildə “Dostluq evi” öz kompetensiyası çərçivəsində etnik azlıq nümayəndəsi olan 35 benefisiara yardım göstərdi. Ehtiyaclar həm identifikasiya sənədlərinin qaydaya salınmasını, həm də mülkiyyətin qeydə alınması məsələlərini, həm də xarici ölkələrə viza xidmətləri haqqında informasiyanın verilməsi, özəl sahibkarlıq məşğuliyyəti haqqında informasiya dəstəyini əhatə edirdi. Bundan başqa, etnik azlıq nümayəndələrinin müraciətləri əsasında, qeyri-dövlət dilində tərtib edilmiş müxtəlif sənədlərin notarius təsdiqlı tərcüməsi, eləcə də gürcü dilində tərtib edilmiş sənədlərin müvafiq dillərə tərcüməsi həyata keçirildi.

1.1.1.3 Batumi şəhərində yaşayan etnik azlıq nümayəndələri üçün bələdiyyə proqramları haqqında informasiyanın əlçatanlığının təmin edilməsi

Etnik azlıq nümayəndələrinin yerli səviyyədə iştirakını təkmilləşdirmək məqsədilə “Dostluq evi”nin benefisiarları 2019-cu ilin büdcəsinin ictimai təqdimatı və 2020-ci il büdcəsinin ictimai müzakirəsi prosesinə aktiv şəkildə cəlb olunmuşdular.

2019-cu il yanvarın 22-də “Dostluq evində”, Batumi şəhər bələdiyyəsinin nümayəndələri 2019-cu ilin büdcəsi ilə tanış olmaq məqsədilə etnik azlıq nümayəndələri ilə görüşlər keçirmişdir və görüşə 9 etnik qrup (azərbaycanlı, yunan, alman, yəhudi, türk, yezidi, rus, erməni və ukraynalı) üzrə 20 nümayəndə qatılmışdı. Görüş zamanı 2019-cu ildə planlaşdırılmış mədəni tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məsələsi də müzakirə edilmişdir ki, müzakirə zamanı “Batumoba” çərçivəsində Batuminin multi-etnikliyinin nəzərə çarpdırılması barəsində ideya səsləndirilmişdir. Nəticədə, 2019-cu ildə “Batumobada” Batumi bulvarında keçirilmiş tədbirlərdə əsas mərkəzi mənzərəni “Dostluq xiyabanı” təşkil edirdi.

2019-cu il oktyabrın 15-də Batumi şəhəri bələdiyyəsinin merinin təşəbbüsü ilə 2020-ci ilin büdcə layihəsini müzakirə etmək məqsədilə, “Dostluq evində” Batumi şəhərində yaşayan etnik azlıq nümayəndələri ilə görüş keçirildi. Görüşdə 26 etnik azlıq nümayəndəsi iştirak etdi. Görüş zamanı büdcə üzrə etnik azlıq nümayəndələrinə ayrılmış məbləğin artırılması haqqında istək səsləndirildi ki, bu da 2020-ci ilin büdcəsində nəzərə alındı.

1.1.1.4 Bələdiyyələr tərəfindən etnik azlıqların integrasiyasını dəstəkləyən tədbirləri əhatə edən gənclərə yönəlik siyasi sənədin təsdiqlənməsi

Marneuli şəhər bələdiyyəsi Meriyasında gənclərə yönəlik siyasi sənədin işlənilib hazırlanması prosesi başa çatdırıldı. Sənəd 3 illik dövrü əhatə edir və etnik azlıqların integrasiyası məqsədilə, müxtəlif proqramların və tədbirlərin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur.

Sənədin hazırlanması prosesi gənclərin ehtiyaclarının müəyyənəşdirilməsini (fokus qrupları), hökumət və qeyri-hökumət sektoru ilə görüşləri, Təhsil, Elm, Mədəniyyət və İdman Nazirliyi ilə kommunikasiyanı əhatə edirdi.

Sənəd əsasında aşağıdakı prioritet istiqamətlər müəyyənəşdirildi:

- ❖ Qeyri-formal təhsilə dəstəyin göstərilməsi;

- ❖ Təhlükəsiz mühit;
- ❖ Bərabər inkişaf imkanları;
- ❖ Özünürealizə imkanlarının dəstəklənməsi;
- ❖ Qərar qəbul etmə prosesində iştirak etmək.

1.1.1.5 Doğum və şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi olmayan və ya saxta sənədləri olan şəxslər üçün sənədləşmə işlərinin aparılması məqsədilə müvafiq tədbirlərin keçirilməsi

2019-cu il ərzində Gürcüstan Ədliyyə Nazirliyi “Vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sayının azaldılması və Gürcüstanda vətəndaşsızlığın prevensiyası” layihəsi çərçivəsində qaraçı icmasının 9 nümayəndəsinin identiklik göstəricilərinin qaydaya salınmasını təmin etdi. 1 yaşayış yeri haqqında şəhadətnamə, 1 müvəqqəti identifikasiya vəsiqəsi, 3 halda isə Gürcüstan vətəndaşlığı təsbit edildi (ID kart verildi), 3 doğum haqqında şəhadətnamə təqdim edildi, 1 vəziyyətdə isə vətəndaşlığı olmayan şəxs statusu müəyyənləşdirildi.

Aralıq hədəf: 1.2 Gender meynstriminqi

Məqsəd: 1.2.1 Gender əsaslı diskriminasiyanın qarşısının alınmasının dəstəklənməsi

İl ərzində Dövlət İdarələrarası Komissiyasının fəaliyyətinə qoşulmuş hökumət idarələri aşağıdakı prioritetlər üzrə konkret tədbirlərin və layihələrin həyata keçirilməsini davam etdirdilər:

- Qadın hüquqları və gender bərabərliyi haqqında məlumatlılığın yüksəldilməsi;
- Ailədə zorakılıq və erkən nikah haqqında informasiyanın əlçatanlığı;
- Qadınların sosial-iqtisadi güclənməsinə dəstəyin verilməsi.

Ailədə zorakılıq və erkən nikah mövzusunda intensiv rejimdə informasiya görüşləri keçirilirdi. Görüşlərin arealı genişləndi, benefisiarların sayı artdı. Yuxarıda qeyd edilmiş mövzu ilə bağlı gənc etnik azlıq nümayəndələrinin yenidən hazırlanması həyata keçirildi, hansılar ki, öz növbələrində, etnik azlıq nümayəndələrinin kompakt məskunlaşdığı regionlarda informasiyanın yayılmasını təmin etdilər.

2019-cu ildə etnik azlıq nümayəndəsi qadınların biznes bacarıqlarının inkişafına xüsusi diqqət ayrıldı ki, bunun nəticəsində konkret layihə təklifləri hazırlandı.

1.2.1.1 Etnik azlıqların sıx məskunlaşdığı regionlarda gender bərabərliyi mövzusunda informasiya xarakterli görüşlərin keçirilməsi

Daxili İşlər Nazirliyinin təşəbbüsü ilə 16 günlük qadınlara qarşı zorakılıq kampaniyası çərçivəsində 20-ə qədər görüş keçirildi. O cümlədən: Tbilisi şəhərində 17, Rustavi şəhərində, Marneuli və Yarmuğanlı kəndində isə bir-bir görüşlər keçirilmişdir. Görüşlər çərçivəsində şagirdlər qadınlara münasibətdə, eləcə də ailədə zorakılığın praktiki məsələləri, gender bərabərliyinin əhəmiyyəti, erkən nikahlarla bağlı cinayətlərlə, məcburi evlilik, bullinq və onun mənfi təsirləri, ondan qorunma vasitələri ilə bağlı məlumat verildi. Qeyd olunmuş görüşlərdə 500-ə qədər şagird iştirak etdi. Bununla yanaşı, 16 günlük kampaniya çərçivəsində seksual qısnama (sıxışdırma) ilə bağlı informasiya bukletləri çap olundu. Kampaniya çərçivəsində, Daxili İşlər Nazirliyi həm beynəlxalq, həm də tematik, yerli qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq edirdi;

2019-cu ildə BMT Əhali Fondunun (UNFPA) Gürcüstan ofisinin dəstəyi ilə, İsveç hökumətinin maliyyələşdirilməsi və BMT-nin “Gender bərabərliyi naminə” proqramı çərçivəsində, Daxili İşlər Nazirliyinin İnsan hüquqlarının qorunması və tədqiqi keyfiyyətinin monitorinqi departamentinin təşəbbüsü ilə, 18 günlük “Uşaqlığını əlindən alma” kampaniyası həyata keçirildi. Kampaniya çərçivəsində bütün Gürcüstan miqyasında bir neçə görüş təşkil olundu. Qori ş., Kaspi ş., Batumi ş., Kobuleti ş., Kutaisi ş., Telavi ş., Qardabani ş., Dmanisi ş., Muxrani kəndində, Rustavi ş., Tetridzğaro bələdiyyəsi Kosalar kəndində, Marneuli ş., Baydar kəndində, Saqareco ş., və s. görüşlər keçirildi (cəmi 15 görüş). Görüşlərdə həm məktəb şagirdləri, həm də müəllimlər, yerli özünüidarə nümayəndələri və cəmiyyətin başqa maraqlanan tərəfləri iştirak etdilər. (1000 benefisiar)

2019-cu il 15-22 noyabrda, ilk dəfə Gürcüstanda bərabərlik həftəsi keçirildi. Həftə çərçivəsində, Gürcüstan miqyasında informasiya xarakterli görüşlər keçirildi, görüşlərdə gənclərin, müxtəlif peşə sahibləri və qrup nümayəndələrinin bərabərliyin əhəmiyyəti və diskriminasiyaya qarşı mübarizədə hüquqi mexanizmlər haqqında informasiya əldə etmək imkanları vardı. Yuxarıda qeyd edilən aktivliklər çərçivəsində həyata keçirilmiş informasiya görüşlərində regionda yaşayan etnik azlıq nümayəndələri aktiv surətdə iştirak edirdilər.

1.2.1.2 Qadın sahibkarlığının gücləndirilməsi –Gürcüstan İqtisadiyyat və Dayanıqlı İnkişaf Nazirliyi PHŞ “Gürcüstanda istehsal et”

Mikro və xırda sahibkarların dəstəklənməsi proqramı 2019-cu ildə həyata keçirilməmişdir, müvafiq olaraq, qadın sahibkarlığının gücləndirilməsi sahəsində heç bir aktivlik yerinə yetirilməmişdir.

1.2.1.3 Müəllimlərin və sinif rəhbərlərinin bullinqin prevensiyası və tolerant mədəniyyətin təşviqi, eləcə də gender bərabərliyi məsələləri üzrə yenidən hazırlanması

2019-cu ildə Gürcüstan miqyasında 453 dinləyiciyə, o cümlədən etnik azlıq nümayəndələrinə, (müəllimlər və sinif rəhbərləri) “Məktəblərdə bullinqin prevensiyası və tolerant mədəniyyətin təşviqi” treninqi keçirildi.

1.2.1.4 Tbilisi şəhər bələdiyyəsi Sakrebulosu yanında Gender Bərabərliyinin Koordinasiyası Şurası çərçivəsində müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi

Tbilisi şəhər bələdiyyəsinin Gender Şurası 2019-cu ildə müxtəlif istiqamətlərdə 14 tədbir həyata keçirdi.

1.2.1.5 Etnik azlıq nümayəndəsi qadınlar üçün gender əsaslı diskriminasiya haqqında məlumat xarakterli görüşlərin və treninqlərin təşkili

Tbilisi şəhər Sakrebulosu tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

1.2.1.6 Qadınlara qarşı zorakılığın azaldılması və prevensiyası məqsədilə Batumi şəhəri “Dostluq evində” fəaliyyət göstərən “Qadınlar klubu” çərçivəsində görüşlərin təşkili

“Dostluq evi” çərçivəsində mövcud “Qadınlar klubunda” etnik azlıq nümayəndəsi 32 benefisiar qeydiyyatdan keçmişdir. Hesabat ilində hər ay qadınların iqtisadi, sosial və siyasi cəhətdən gücləndirilməsi məqsədilə görüşlər keçirilir, onların hüquqlarını müdafiə etmək üçün qadınlara qarşı zorakılığın prevensiyası və başqa növ problemlərin həll edilməsi barəsində (məsələn, zorakılıq qurbanının (ehtimal edilən qurbanın) zorbazorluq edəndən uzaqlaşdırılmasını təmin etmək) informasiya kampaniyaları təşkil olunurdu.

1.2.1.7 Gender problematikası üzərində işləyən qeyri-hökumət təşkilatları ilə görüşlərdə və tematik treninqlərdə qadınların iştirakının təmin edilməsi

Batumi şəhər bələdiyyəsi Meriyanı tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

1.2.1.8 Etnik qrupların – qeyri-kommersiya hüquqi şəxs (QKHŞ) Batumi Mədəniyyət Mərkəzi yanında “Dostluq evi” nümayəndələri ilə informasiya görüşləri

PHŞ Acarıstanın Hüquqi Yardım Bürosunun dəstəyi və “Dostluq evinin” təşkilatçılığı ilə etnik azlıqların nümayəndələri iləgəndər məsələləri ilə bağlı 2 informasiya xarakterli görüş keçirildi, eləcə də müxtəlif hüquqi məsələlərlə bağlı konsultasiya xidməti göstərildi. Qeyd edilmiş görüşlərdə etnik azlıqların 70 nümayəndəsi iştirak etmişdir.

1.2.1.9 Gender zorakılığı kampaniyası çərçivəsində, Batumi şəhəri “Dostluq evində” hüquqi konsultasiya xidməti göstərən müəssisələrlə hüquqi konsultasiya görüşləri keçirildi

2019-cu ilin noyabr ayında qadınlara qarşı və ailədə zorakılığın qarşısını almaq məqsədilə təşkil olunmuş dövlət kampaniyası çərçivəsində, müxtəlif növ informasiya-konsultasiya xarakterli 3 görüş keçirildi. Görüşdə 35 etnik azlıq nümayəndəsi iştirak etdi. Bu görüş zamanı aşağıdakı məsələlər müzakirə edildi: ailə zorakılığı və ailə zorakılığının qurbanı statusunun identifikasiyası; müvafiq reaksiya imkanları.

1.2.1.10 Bələdiyyə xidməti “Qadın otaqları” çərçivəsində “Milli Azlıqların Müdafiəsi haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyası ilə bağlı görüşlərin keçirilməsi

Kaxeti regionu Qurcaani bələdiyyəsi Kitaani və Çumlaki kəndlərinin inzibati vahidində yaşayan etnik azlıq nümayəndələri, Meriyanın Sağlamlığın Qorunması və Sosial Xidməti ilə bələdiyyə xidməti –“Qadın otağı” tərəfindən informasiya xarakterli, o cümlədən “Milli Azlıqların Müdafiəsi haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyası barəsində görüşlər planlaşdırıldı və keçirildi.

1.2.1.11 Akademiyanın IV kurs yunkerləri üçün gender bərabərliyi prinsipi əsasında qiymətləndirmə mühazirəsi (4 saat);

2019-cu ildə Müdafiə Akademiyasının yunkerləri üçün gender bərabərliyi prinsipi əsasında qiymətləndirmə mühazirəsi (4 saat) keçirildi.

1.2.1.12 I kurs yunkerləri üçün gender bərabərliyi prinsipləri və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri haqqında tanışlıq formatlı trening (2 saat) ;

PHŞ David Ağmaşenebeli adına Milli Təhlükəsizlik Akademiyası tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində yerinə yetirilməmişdir.

1.2.1.13 2019-2020 akademik ilində Akademiyaya qəbul olunmuş dinləyicilər üçün gender bərabərliyi prinsiplərinə dair tanışlıq xarakterli trening (2 saat)

2019-cu ildə Akademiyaya qəbul olunmuş dinləyicilər, o cümlədən etnik azlıq nümayəndələri üçün gender bərabərliyi prinsiplərinə dair tanışlıq xarakterli trening (2 saat) keçirildi.

1.2.1.14 Bələdiyyə xidməti “Qadın otaqlarında” qadınların iqtisadi cəhətdən gücləndirilməsinə, qadınlara qarşı zorakılığın azaldılması və prevensiyasına, eləcə də onların hüquqları və qərar qəbuletmə prosesinə qoşulmasına yönəlik görüşlərin və treninqlərin keçirilməsi (qadınların biznes startapları, sahibkarlıq haqqında)

Kvemo Kartli regionunun hər bir bələdiyyəsindəəhali arasında aktiv şəkildəərkən nikahın qarşısının alınması və ailədə qadınlara münasibətdəzorakılığa qarşı, qadınların iqtisadi cəhətdən güclənməsi, qərar qəbuletmə prosesinə qadınların da qoşulması, reproduktiv sağlamlıq, hüquqlar, gender bərabərliyi və sağlam həyat tərz, iş və təhsil istiqamətində biznes layihələr barəsində informasiya xarakterli görüşlər keçirildi. Qeyd edilmiş məsələlər çərçivəsində 50-ə qədər görüş və trening keçirilmişdir və bu çərçivədə 400-ədək benefisiar iştirak etmişdir. Qeyd olunmalıdır ki, sahibkar qadınların gücləndirilməsi məqsədilə 2 layihə maliyyələşdirildi.

1.2.1.15 İşlə təmin edərəkən, gender bərabərliyi prinsiplərinə riayət etmək, icraedici şuralarda gender balansının qorunması

Kvemo Kartli regionlarının (Rustavi ş., Dmanisi, Marneuli, Qardabani) meriyalarında işlə təmin etmə zamanı gender bərabərliyi prinsipi qorunmuş və 200 qadın işlə təmin olunmuşdur.

- ❖ Bolnisi meriyasında işlə təmin olunmuş 180 nəfərdən 85-i qadındır.
- ❖ Marneuli bələdiyyəsində işlə təmin olunmuş 215 nəfərdən 74-ü qadındır;
- ❖ Tetridzğaro bələdiyyəsində, meriyada işlə təmin olunmuş işçilərin ümumi sayı 118 nəfərdir ki, buradan 76-sı kişi, 42-si isə qadındır.
- ❖ Qardabani bələdiyyəsində 88 qadın və 101 kişi işlə təmin edilmişdir.
- ❖ Dmanisi bələdiyyəsində 23 qadın və 70 kişi işlə təmin olunmuşdur.
- ❖ Rustavi bələdiyyəsində 124 qadın və 99 kişi.
- ❖ Zalqa bələdiyyəsində 26 qadın və 64 kişi.

1.2.1.16 Kvemo Kartli regionuna daxil olan bələdiyyələrdə gender şuralarının yaradılması və effektiv fəaliyyətinin təmin edilməsi. Qeyd edilmiş şuraların iclasları sakrebulolarda keçirilir

Kvemo Kartli regionunun bələdiyyələrində (Rustavi, Dmanisi, Marneuli və Bolnisi) aktiv şəkildə Gender Şurasının görüşləri, o cümlədən səyyar iclaslar keçirilir. Etnik azlıq nümayəndələri fəal surətdə görüşlərdə iştirak edirdilər.

Marneuli bələdiyyəsi Gender Şurası tədqiqat keçirmək məqsədilə 5 kənddə görüşlər təşkil etmişdir. Qardabani bələdiyyəsi Gender Şurasının təşəbbüsü ilə dövlət qulluğu əməkdaşları və qadın sahibkarları üçün treninqlər və maarifləndirici görüşlər keçirildi. Zalqa bələdiyyəsində Gender Şurasının üç görüşü baş tutdu.

1.2.1.17 “Gender bərabərliyi naminə” layihəsi çərçivəsində həmyaşd təhsili təlimçilərinin yenidən hazırlanması (ToT treninqinin keçirilməsi) və onlar tərəfindən gender bərabərliyi, ailədə zorakılıq, erkən nikah haqqında treninq və görüşlərin keçirilməsi

Hesabat dövründə Dövlət Naziri Aparatı və Gürcüstan BMT Assosiasiyasının birgə layihəsi çərçivəsində, İnsan Alveri (trefikinq) Qurbanlarının, Zərərçəkmişlərin Müdafiəsi və Dövlət Yardım Fondunun (ATIP Fund) tərəfdaşlığı ilə könüllü həmyaşd təlimçiləri yenidən hazırlandılar, hansılar ki, layihə çərçivəsində həyata keçirilmiş informasiya kampaniyası çərçivəsində (2018-2019-cu illərdə,) 21 bələdiyyənin 147 kəndində 217 görüş keçirildilər. Görüşlərdə iştirak edən 5 300-dən artıq benefisiara gender bərabərliyi, erkən nikah, ailədə zorakılıq, təhlil mexanizmləri və başqa məsələlər haqqında informasiya verildi.

1.2.1.18 Pankisi dərəsində yaşayan qadınlar üçün “Biznesə necə başlamalı və inkişaf etdirməli” tədris treninq-kursu

Dövlət Naziri Aparatı və PHŞ Maliyyə Nazirliyi Akademiyasının birgə təşəbbüsü çərçivəsində, Pankisi dərəsində yaşayan qadınlara, onların iqtisadi cəhətdən gücləndirilməsi məqsədilə “Biznesə necə başlamalı və inkişaf etdirməli” mövzusunda tədris treninq-kursu keçirildi. Başa çatdıqdan sonra Pankisi dərəsindən treninq-kursuna qoşulmuş 14 iştirakçıdan 11-i 2019-cu ildə BMT-nin Qadınlar Fondundan, biznesə başlamaq üçün grant şəklində maliyyə dəstəyi aldı;

1.2.1.19 - 1.2.1.20 Gender otaqları çərçivəsində görüş və tədbirlərin keçirilməsi

Gender bərabərliyi məsələləri üzrə Samsxe-Cavaxeti Diyar Administrasiyası nümayəndəsi bələdiyyələrdə yaradılmış gender şuralarının koordinasiyasını həyata keçirir. Bu nöqteyi-nəzərdən, Diyar Administrasiyasının təşəbbüsü və beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə gender məsələləri ilə bağlı treninqlər silsiləsi yenə davam etdirildi. Axalkalaki və Ninodzminda bələdiyyələrinin qadın otaqları nümayəndələri də treninqlərdə aktiv surətdə iştirak edirlər.

2019-cu ildə Kaxeti regionu bələdiyyəsində mövcud “Qadın otaqlarında” 5 kənddə 30 görüş keçirildi. Saqareco bələdiyyəsinin Yarmuğanlı kəndi qadın otağının təşəbbüsü ilə Yarmuğanlı kəndinin poliklinikasına dəvət edilmiş həkimlər tərəfindən 40 benefisiar pulsuz tibbi müayinədən keçirildi. 2019-cu ildə Telavi bələdiyyəsinin Gender Bərabərliyi Şurası və Telavi bələdiyyəsi “Qadın otağı” əhali ilə 2 görüş keçirmiş, görüşdə Telavi bələdiyyəsində yaşayan 30 etnik azlıq nümayəndəsi iştirak etmişdir. Qaracala kəndində nəinki tək-cə məktəb şagirdləri və pedaqoqlar, eləcə də uşaq bağçaları administrasiyası və valideynlərlə də görüşlər təşkil edildi. Görüşlər zamanı erkən nikah, onun mənfi tərəfləri, erkən nikahla bağlı hüquqi və tibbi problemlər ətrafında müzakirələr aparıldı.

Aralıq hədəf: 1.3 Dövlət administrasiyası və hüquq-mühafizə orqanlarının və mexanizmlərinin etnik azlıq nümayəndələri üçün əlçatanlığının yüksəldilməsi

Məqsəd: 1.3.1 Etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda dövlət dilini bilməyən vətəndaşlar üçün qeyri-dövlət dilində tərtib edilmiş sənədlərin tərcümə olunmasının zəruri şəkildə təmin edilməsi

1.3.1.1 Tbilisi və regionlarda qadınlara qarşı zorakılıq və ailədə zorakılıq məsələləri, eləcə də mövcud dövlət xidmətlərinin populyarlaşdırılması məqsədilə maarifləndirici informasiya görüşlərinin təşkili

Hesabat dövründə İnsan Alveri (Trefikinq) Qurbanlarının, Zərərçəkmişlərin Müdafiəsi və Dövlət Yardım Fondu tərəfindən informasiya görüşləri keçirildi, xüsusilə: yanvarın 22-də Kvemo Kartli regionunda, Marneulinin 8 saylı kütləvi məktəbində “Ailədə zorakılıq və trefikinqdən özünümüdafiə vasitələri və üsulları” (Azərbaycan bölməsi üzrə təhsil alan 65 şagird iştirak etdi) mövzusunda; fevralın 8-də Qardabani rayonunun iki kəndində (Qələbə və Qaracala kəndlərində), “Qadınlara qarşı zorakılıq və ailədə zorakılıq məsələləri, eləcə də zorakılıq qurbanlarına dövlət xidmətləri haqqında” (Azərbaycan bölməsi üzrə təhsil alan 105 şagird iştirak etdi) görüş; fevralın 22-də Kvemo Kartli regionunda, Marneulinin 4 və 8 saylı kütləvi məktəblərində “Ailədə zorakılıq və trefikinq qurbanlarının hüquqları və müdafiə təminatları, fondun xidmətləri və ailədə zorakılıq və trefikinqdən özünümüdafiə vasitələri və üsulları” mövzusunda görüş (105 şagird iştirak etmişdir).

1.3.1.2 Batumi ş. “Dostluq evi”nin fəaliyyəti çərçivəsində qeyri-gürcü dilli ərizələrin və başqa sənədlərin tərcüməsinin təmin edilməsi, zərurət yarandığı təqdirdə, notarial qaydada təsdiqlənməsi (rus, Ukrayna və yunan dillərində) Bax 1.1.1.2

1.3.1.3 Dövlət dilini bilməyən vətəndaşlar üçün kütləvi müəssisələrə təqdim edilməsi, qeyri-dövlət dilində tərtib edilmiş ərizə və sənədlərin tərcüməsinin təmin edilməsi

Samsxe-Cavaxeti Diyar Administrasiyasında və regionun bələdiyyəsində vətəndaşlar dil baryerinə görə heç bir əngəllə qarşılaşmamışlar. Onlara ana dillərində və yaxud onların başa düşdükleri dillərdə izahatlar və tövsiyələr verirdilər.

Məqsəd: 1.3.2 Dövlət Qəyyumu-Qubernator Administrasiyalarında etnik azlıqların iştirakının təkmilləşdirilməsi

1.3.2.1 Tbilisi Sakrebuloşunun fəaliyyətində Etnik Azlıqlar Şurasının üzvlərinin iştirakının təmin edilməsi. Sakrebulo da keçirilən mühüm görüşlərdə və Sakrebulo ilə komissiyaların iclaslarında onların iştirakı – Tbilisi ş. Sakrebuloşu tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

1.3.2.2 Etnik azlıq nümayəndələrinin vətəndaş iştirakçılığının yaxşılaşdırılması məqsədilə Şura iclaslarının keçirilməsi

Hesabat dövründə Telavi şəhərində Etnik azlıq nümayəndələrinin İctimai Məsləhət Şurasında iclas keçirildi. Etnik azlıqların və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri müxtəlif məsələlərin müzakirəsinə aktiv şəkildə qoşulmuşdular. İclasda yerli özünüidarə nümayəndələri, etnik azlıqların məskunlaşdığı məntəqələrdə həyata keçirilmiş müxtəlif sosial-iqtisadi layihələr haqqında hesabatı təqdim elədi.

1.3.2.3 Etnik azlıq nümayəndələrinin vətəndaş iştirakçılığının yaxşılaşdırılması məqsədilə yaradılmış Şuranın iclaslarının keçirilməsi

Rustavi şəhəri Dövlət Qəyyumu Administrasiyası yanında İctimai Məsləhət Şurasının iclası keçirildi, hansında ki, regionda fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatları, icma liderləri, təhsil sahəsi və özünüidarə nümayəndələri, eləcə də Ombudsman Aparatının əməkdaşları iştirak etdilər.

Şuranın iclasında Etnik Azlıq nümayəndələrinin şüası və ictimai həyatda iştirakçılığının əhəmiyyəti, dövlət dili biliyinin əhəmiyyəti və etnik azlıqların mədəni təşviqi, keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığı (bu istiqamətdə olan çağırışlar, xüsusilə, məktəblərdə dərslük çatışmazlığı və infrastruktur problemləri, regionlarda uşaq bağçalarının azlığı), eləcə də erkən nikah problemləri, etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərdə infrastrukturun abadlaşdırılması barəsində müzakirələr apardılar. Bələdiyyələrdə etnik azlıqların problematikası mövzusu üzərində işləyən məşvərət şuralarının yaradılması və fəaliyyətinin məqsəduyğunluğu da vurğulandı.

1.3.2.4 Qubernator Administrasiyası dövlət qulluqçularının vakant vəzifələr üçün elan edilmiş müsabiqələrdə iştirak etmək məqsədilə etnik azlıq nümayəndələrinin məlumatlandırılması, təhsil müəssisələrində müvafiq görüşlərin təşkil edilməsi – heç bir məlumatımız yoxdur.

Samsxe-Cavaxeti bölgə administrasiyası tərəfindən etnik azlıqların məskunlaşdığı inzibati vahidlərində keçirilmiş görüşlərdə, gənclər dövlət qulluğu üzrə müsabiqə seçimlərində iştirak etmək barəsində məlumatlandırılırlar.

Məqsəd:1.3.3 Etnik azlıq nümayəndələri üçün ictimai xidmətlərin əlçatanlığının təkmilləşdirilməsi

1.3.3.1 Sağlamlığın qorunması üzrə dövlət proqramı çərçivəsində, sağlamlığın qorunması məsələləri üzrə maarifləndirici və video materialların hazırlanması və yayılması

“Sağlamlığın qorunması” üzrə “Təhlükəsiz qan” və “Xəstəliklərin erkən diaqnozu və skriningi” dövlət proqramları çərçivəsində, etnik azlıqların ana dillərində (erməni və Azərbaycan) sağlamlığın qorunması məsələləri üzrə maarifləndirici çap və video materiallar hazırlandı və yayıldı; il ərzində 15 növ material çap olundu, eləcə də gürcü dilində etnik azlıqların ana dillərində subtitrlərin əlavə olunduğu 3 televiziya klipi hazırlandı.

PHŞ Levan Sakvarelidze adına Xəstəliklərin Yoxlanması və İctimai Sağlamlıq Milli Mərkəzinin nümayəndələri Barışq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən Samsxe-Cavaxeti regionunda həyata keçirilmiş informasiya kampaniyasında iştirak etdilər, xüsusilə: mərkəzin nümayəndələrinin iştirakı ilə 2 görüş keçirildi, harada ki, görüş iştirakçılarına Hepatit C və xərçəngin skriningi üzrə dövlət proqramları barəsində məlumat verdilər. Yerindəcə Hepatit C-nin skriningi aksiyası keçirildi. Görüş iştirakçılarına maarifləndirici materiallar paylandı.

“Sağlamlığın qorunması” dövlət proqramı çərçivəsində İctimai sağlamlıq bələdiyyə mərkəzlərinin nümayəndələrinin iştirakı ilə 4 trening keçirildi, harada ki, həmçinin etnik azlıq nümayəndələrinin məskunlaşdığı bələdiyyələrin (Axalkalaki, Ninodzminda, Axmeta) nümayəndələri də iştirak etdilər. Treninglərdə ictimai sağlamlıqda rəqəmsal sağlamlıq və kommunikasiya prinsipləri müzakirə edildi. Etnik azlıqların məskunlaşdığı regionlarda donor təşkilatları ilə məkədaşlıq əsasında müxtəlif tip müayinələr həyata keçirildi

- ❖ “Alkoqol, tütün və başqa narkotik problemləri üzrə Avropa Məktəbinin Tədqiqat Layihəsi –ESPAD 2019” –ESPAD tədqiqatı zamanı etnik azlıqlar üçün erməni və Azərbaycan dillərində sorğu kitabçalarından istifadə edildi. “Kişilər, qadınlar və Gürcüstanda gender münasibətləri”;
- ❖ “Uşaq yaşında köklüyün epidnəzarəti təşəbbüs”;
- ❖ “Tütünün prevalentliyinin populyasiya tədqiqi ”

1.3.3.2 Gənc etnik azlıq nümayəndələri üçün Sakrebulonun fəaliyyəti haqqında informasiya xarakterli görüşlərin təşkili

Tbilisi Sakrebulosu tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

1.3.3.3 İctimai xidmətlər və cari dövlət/muxtar respublika/bələdiyyə proqramları (təhsil proqramları, səhiyyə və sosial müdafiə proqramları, qanunvericilik üzrə müxtəlif dəyişikliklər) ilə tanışlıq

Batumi şəhər bələdiyyəsi meriyası tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

1.3.3.4 Gürcüstanın Avrointegrasiya prosesi haqqında informasiya kampaniyası

Batumi şəhər bələdiyyəsi meriyası tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

1.3.3.5 Etnik azlıq nümayəndələri ilə Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik integrasiyası prosesi haqqında informasiya xarakterli görüşlər

NATO və Avropa İttifaqı haqqında İnformasiya Mərkəzi 2019-cu ildə etnik azlıq nümayəndəsi vətəndaşlar üçün 125-ə qədər tədbir keçirdi. Tədbirlər çərçivəsində təqribən 3400 nəfərlə birbaşa əlaqə quruldu.

NATO və Avropa İttifaqı haqqında İnformasiya Mərkəzi sistemli şəkildə müxtəlif növ aktivliklər, o cümlədən kütləvi tədbirlər, seminarlar, informasiya görüşləri və kampaniyalar, açıq diskussiyalar, maarifləndirici və yaradıcılıq tədbirləri təşkil edir, etnik azlıq nümayəndələrini ölkənin Avropa və Avro-Atlantik integrasiyasının əhəmiyyəti barəsində, Avropa İttifaqı ilə vizasız gediş-gəlişin, assosiasiya razılaşması və azad ticarət barəsində məlumatlandırıldılar. Görüşlər Tbilisi də, eləcə də etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı bələdiyyələrdə: Qardabani, Marneuli, Bolnisi, Dmanisi, Tetridzğaro, Zalqa, Axalsixe, Axalkalaki və Ninodzminda keçirildi. Görüşlər həmçinin Pankisi dərəsində, Laqodexidə, Saqareco və Telavidə də baş tutdu. İnformasiya Mərkəzi il ərzində etnik azlıq nümayəndələri, eləcə də müxtəlif hədəf auditoriyaları ilə: müəllimlərlə, şagirdlərlə, tələbələrlə, yerli özünüidarə nümayəndələri, media və yerli əhali ilə görüşlər keçirmişdir. Aktivlik 1.3.3.5. müvafiq olaraq, etnik azlıq nümayəndələri üçün Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik integrasiya prosesi barəsində 21 tədbir keçirildi və birbaşa kommunikasiya yolu ilə 1200 benefisiara Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik integrasiya prosesi və onun fayda və mənfəətləri haqqında məlumat verildi.

Əlavə tədbir:

NATO və Avropa İttifaqı haqqında İnformasiya Mərkəzi Amerika Birləşmiş Ştatlarının Dövlət Departamentinin maliyyə dəstəyi ilə 2019-cu ildən iri miqyaslı layihəni “Gürcüstan regionunda Qərb integrasiyası prosesi haqqında məlumatlılığın və iştirakçılığın yüksəldilməsi” - həyata keçirir, hansının ki, əsas məqsədi Mərkəzin regional imkanlarının gücləndirilməsi yolu ilə və yuxarıda qeyd edilmiş mövzuların mediada işıqlandırılması ilə regional yayım şəbəkələrinin, çap və onlayn-media vasitəsilə Gürcüstanın hər on regionun əhalisinin ölkənin Avropa və Avro-Atlantik strukturlarına integrasiyası məsələləri ilə bağlı obyektiv və hərtərəfli məlumatlandırılmasından ibarətdir. Qeyd edilmiş layihə çərçivəsində, etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda sisteməlik şəkildə informasiya görüşləri keçirilir. Media işıqlandırmanın yüksəldilməsinə gəldikdə, etnik azlıqları məskunlaşdığı ərazilərdə işləyən beş partnyor media vasitə (Kvemo Kartli və Samsxe-Cavaxetida) 2019-cu ildə Gürcüstanın Qərb integrasiyası məsələləri ilə bağlı 48 məzmunlu (dolğun) məhsul hazırladı.

Tetridzğaro ş. ictimai xidmətlərin əlçatanlığının təkmilləşdirilməsi məqsədilə İctimai Mərkəz tikildi və açılışı oldu; eləcə, təcili tibbi yardım mərkəzinin tikintisi davam etdirilir.

1.3.3.6 Etnik azlıqların gənc nümayəndələrinə “Gənc avropalı səfirlər” layihəsi çərçivəsində Gürcüstanın Avrointegrasiya prosesi haqqında ToT treninqinin keçirilməsi

“Gənc avropalı səfirlər” layihəsi Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Dövlət Naziri Aparatı və Xarici İşlər Nazirliyinin NATO və Avropa İttifaqı haqqında İnformasiya Mərkəzinin və Gürcüstan BMT Assosiasiyasının birgə təşəbbüsüdür, hansı ki, Tolerantlığın, Vətəndaş Şüurunun və İntegrasiyanın Dəstəklənməsi Proqramı (PITA) çərçivəsində ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilmişdir. Layihənin əsas məqsədi etnik azlıq nümayəndələrinin kompakt məskunlaşdığı regionlarda (Kvemo Kartli, Samsxe-Cavaxeti, Kaxeti) Gürcüstanın NATO və Avropa İttifaqına integrasiyası prosesi haqqında informasiyanın onların başa düşdükləri dildə əlçatanlığının təmin edilməsindən ibarətdir.

Bu məqsədlə, hesabat ilinin oktyabr ayında, həm Tbilisidən, həm də Kartlidən, Kaxetidən, Samsxe-Cavaxetidən olan etnik azlıq nümayəndəsi 20 gəncə təlimçilər məktəbi keçirildi ki, layihə çərçivəsində, iştirakçılar dövlət strukturu nümayəndələri və dəvət olunmuş ekspertlərlə görüşdülər və Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik integrasiyası məsələsi ilə bağlı, Avropa dəyərləri, ölkənin gələcək perspektivləri və meylləri barədə məlumat əldə etdilər. Treninq nəticəsində, layihə iştirakçıları həmyaşd təlimçiləri /multiplikatorlar oldular, hansılar ki, öz regionlarında aşağıdakı hədəf qruplar – valideynləri və pedaqoqlar, məktəb şagirdləri ilə Gürcüstanın Avropa

və Avro-Atlantik integrasiyasının əhəmiyyəti və qərb dəyərləri haqqında informasiyanı təbliğ edəcək və məlumat xarakterli görüşlər keçirəcəklər.

1.3.3.7 “Gənc avropalı səfirlər” layihəsi çərçivəsində Gürcüstanın Avrointegrasiya prosesi haqqında informasiya görüşlərinin keçirilməsi

Layihənin məqsədi Gürcüstanın NATO və Avropa İttifaqına integrasiyası prosesi haqqında etnik azlıq nümayəndələrinin kompakt məskunlaşdığı regionlarda (Kvemo Kartli, Samsxe-Cavaxeti, Kaxeti) onların başa düşdükleri dildə informasiyanın əlçatanlığını təmin etməkdən ibarətdir. Gənclərdən ibarət mobil qrup (20 iştirakçı), 39 bələdiyyənin 152 kəndində 179 görüş keçirmişdir ki, bu görüşlərdə etnik azlıqların 3376 nümayəndəsi (valideynlər, pedaqoqlar və müəllimlər) iştirak etmişdir. Müvafiq informasiya materialları paylanıldı.

1.3.3.8 Etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda, vətəndaş integrasiyası istiqamətində dövlət siyasəti ilə tanışlıq/ etnik azlıq nümayəndələrinin hüquqlarının tanınması məqsədilə görüşlərin keçirilməsi

Hesabat dövründə Dövlət Naziri və Aparatının nümayəndələri dövlət siyasəti və hüquqları ilə tanışlıq məqsədilə etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda əhali ilə görüşlər keçirirdilər (10 görüş keçirildi).

1.3.3.9 “Pankisi dərəsi ümumi məktəblərin müəllimləri və direktorlarının Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik integrasiyası barəsində məlumatlılığının yüksəldilməsi məqsədilə” layihəsi çərçivəsində tədbirlərin keçirilməsi

Tədbir keçirildi və tədbir çərçivəsində layihədə iştirak edən müəllimlər Baş Nazirlə, eləcə də Avropa İttifaqının səfiri ilə tədris səfəri çərçivəsində qazandıqları təcrübələrini bölüşdülər. Bundan başqa, pedaqoqlar tədris səfəri zamanı qazandıqları bilik və təcrübə əsasında, “Mənim dərəmdə Avropa” adı altında açıq dərslər keçirdilər. Layihənin iştirakçısı olan pedaqoqlar “2019-cu ildə Avropa günlərində” də iştirak etdilər.

1.3.3.10 Etnik azlıqların məskunlaşdığı inzibati vahidlərdə Ədliyyə evlərinin sayının artırılmasına və Ədliyyə evlərinin tikintisinə dəstəyin göstərilməsi (müvafiq sənədlərin hazırlanması, torpaq sahəsinin ayrılması)

Hesabat dövründə Gürcüstan Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən göstərilmiş fəaliyyət: etnik azlıqların məskunlaşdığı inzibati vahidlərdə Ədliyyə evlərinin tikintisinə dəstək vermək nöqteyi-nəzərindən, 2019-cu dekabrın 27-də Bolnisi Ədliyyə Evinin filialı açıldı.

1.3.3. İctimai xidmətlər və cari proqramlar haqqında informasiya materiallarının (o cümlədən, regionlarda etnik azlıqların dillərində yayılması) yayılması

2019-cu il ərzində, Gürcüstan miqyasında, o cümlədən etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda, ictimai mərkəzlərdə 74 450 broşura paylanıldı, hansı ki, Avropa İttifaqı ölkələrinə vizasız gediş-gəliş məsələlərini əhatə edirdi. Bundan başqa, 2019-cu ildə (oktyabrda) etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərdə (Kumudro, Poka, Baraleti, Sadaxlı, Kazreti, Yarmuğanlı, Qabal, Martgopi, Sartiçala ictimai mərkəzləri) ümumi reyestr – biznes reyestrin yeni elektron xidmətləri haqqında informasiya materialları yayıldı, xüsusən, erməni və Azərbaycan dillərində 7 000 ədəd triplet paylanıldı. Qeyd olunmuş tripletlər gürcü dilli kəndlərdə (ictimai mərkəzlərdə) paylanıldı. İl ərzində Gürcüstan miqyasında, o cümlədən etnik azlıqların sıx məskunlaşdığı regionlarda, xüsusilə Qaçğan kəndində əlavə ictimai mərkəzlərin açılması bu cəhətdən xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

1.3.3.12 Etnik azlıq nümayəndəsi müttəhim və məhkumların onların hüquqları barədə məlumatlandırılması

İl ərzində 278 benefisiar, o cümlədən etnik azlıq nümayəndələri müttəhim və məhkumların hüquqları haqqında penitensiar sistemdən keçdi. Hüquqlarla tanış olan zaman dil baryeri yarandığı təqdirdə, benefisiarlar tərcüməçi ilə təmin edilirdilər. Bununla yanaşı, penitensiar müəssisələrdə sosial işçilərin 5 dildə (ingilis, rus, erməni, Azərbaycan, türk) müttəhim və məhkumların hüquqlarının elektron versiyası vardır və zərurət yarandıqda, müttəhim və məhkuma çap edilmiş formada təqdim edirlər.

Məqsəd: 1.3.4. Kütləvi inzibatchılıq və dövlət qulluğunda etnik azlıqların iştirakının yüksəldilməsi və peşəkar inkişafı

1.3.4.1-1.3.4.2 1+4 stajkeçmə proqramının həyata keçirilməsi

Etnik azlıq nümayəndələri, 1+4 proqramının benefisiarları üçün, dövlət müəssisələrində stajkeçmə proqramının həyata keçirilməsi davam etdirildi. Qeyd edilmiş proqram, hansı ki, 2017-ci ildən Dövlət Naziri Aparatının təşəbbüsü ilə həyata keçirilir, etnik azlıqların gənc nümayəndələri arasında böyük populyarlığa sahibdir. Proqramı keçdikdən sonra gənclər qeyri-gürcü dilli məktəblərdə, yerli özünüidarə və başqa institutlarda özlərinin peşəkar karyeralarına başladılar. Proqramın məqsədi gənclərə müvafiq təcrübə qazandırmaq və özlərinin peşəkar bacarıqlarını inkişaf etdirməkdən ibarətdir. 2019-cu il ərzində 87 gənc stajkeçmə proqramını başa vurdu. Bu günə qədər stajkeçməproqramında 298 gənc iştirak etmişdir.

1.3.4.3 Etnik azlıqların gənc nümayəndələri üçün iş təcrübəsinin təmin edilməsi

Batumi ş. bələdiyyəsi meriyası tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir

1.3.4.4 Dövlət qulluğu ilə tanışlıq və etnik azlıq nümayəndələrinin işlə təmin edilməsi məqsədilə etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı vahidlərdə qubernatorun, bələdiyyənin və təhsil müəssisələrinin rəhbərlərinin görüşlərinin təşkil edilməsi

2019-cu ildə Samsxe-Cavaxeti Dövlət Qəyyumu və Administrasiyasının əməkdaşları Samsxe-Cavaxeti Universitetinin professor müəllimləri və etnik azlıq nümayəndəsi tələbələrle 7 dəfə görüş təşkil etmişdir. Görüşlərin məqsədi ölkədə gedən proseslərlə tanış olmaqdan, eləcə də dövlət xidmətlərinə qəbul prosedurları və dövlət dilinin tədrisi proqramı ilə tanışlıqdan ibarət idi.

1.3.4.5 Dövlət qulluğunda çalışan etnik azlıq nümayəndəsi dövlət qulluqçularının müxtəlif tədris proqramlarında iştirakının təmin edilməsi

2013-cü ildən Axalkalakidə Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik Məktəbinin, Axalkalaki regional Tədris Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Mərkəz yerindəcə dövlət dilinin tədrisi proqramını həyata keçirir, 2015-ci ildən isə sahə proqramlarının tədrisinə də başladı.

Hesabat dövründə PHŞ Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik Məktəbi tərəfindən dövlət qulluğu və idarəçilik proqramı əsasında 30 etnik azlıq nümayəndəsi yenidən hazırlıq keçdi.

Aralıq hədəf: 1.4 Siyasi qərar qəbul etmə prosesində etnik azlıqların iştirakçılığının təşviqi

Məqsəd : 1.4.1 Etnik azlıqların səs vermə və məlumatlanmış seçim etmələrinin təmin edilməsi

2019-cu il mayın 19-da Seçki Administrasiyası Gürcüstan Parlamenti (I və II tur) və Sakrebulonun aralıq, eləcə də bələdiyyə merlərinin növbədənənar seçkilər, o cümlədən Marneuli bələdiyyəsi merinin növbədənənar və Axmeta bələdiyyəsi Sakrebulosunun seçkiləri keçirdi.¹

1.4.1.1 Etnik azlıqların gənc nümayəndələri üçün təhsil proqramlarının həyata keçirilməsi:

1. “Seçki inkişafı məktəbi” (18-24 yaşa qədər gənclər üçün)
2. “Seçkilər və gənc seçici” (kütləvi məktəblərin XI-XII sinif şagirdləri üçün);
3. “Seçki hüququ sahəsi üzrə tədris kursu” (Axalsixe Universitetinin tələbələri üçün);
4. “Seçki administratorunun informasiya-tədris kursları” (18yaşından yuxarı vətəndaşlar üçün)

“Seçki inkişafı məktəbi, 18-24 yaşa qədər gənclər üçün”

2019-cu ildə MSK və PHŞ –Seçki Sistemlərinin İnkişafı, İslahatı və Tədrisi Mərkəzi (Tədris mərkəzi), Avropa Şurası (CoE) və Seçki Sistemləri üzrə Beynəlxalq Fondun (IFES) dəstəyi ilə “Seçki inkişafı məktəbi” layihəsinin beşinci mərhələsi keçirildi. Layihənin təsir dairəsi genişləndi və Tbilisi üzrə 27 məktəbi və 25 bələdiyyəni əhatə etdi². Üçüncü ildir ki, məktəb Axmeta bələdiyyəsində fəaliyyət göstərir, məhz orada Pankisi dərəsində yaşayan gənclər iştirak etmişdilər. Etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı bələdiyyələrdə, xüsusilə Qardabanidə, Axalsixe və Marneulidə tədbirlərin keçirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi.

2019-cu il 15-26 iyul dövründə 18-24 yaşında gənclər üçün on günlük tədris kursu həyata keçirildi. İştirakçılar aşağıdakı məsələlərlə tanış oldular: dövlət institutlarının təşkili; bilavasitə demokratiya formaları; seçkilərin qanunvericiliklə tənzimləməsi; beynəlxalq prinsiplər; Avropa Parlamenti; beynəlxalq təşkilatlar; müşahidə və seçkiyə yardım; Gürcüstanda seçki tarixi və statistikasi; seçki administrasiyası modelləri; Gürcüstanın Seçki Administrasiyası; seçkiyə qoşulmuş tərəflər; şəffaflıq və aşkarlıq; seçki mühitinin inklüzivliyi; gender bərabərliyi; gender və seçkilər; seçicilərin qeydiyyatı; seçkiqabağı dövr; seçki məntəqəsinin açılması; seçki məntəqəsinin bağlanması (yekunlaşdırılması); seçki mübahisələri; seçkilərin yekunlaşdırılması; seçki dövrünün xülasəsi.

463 gənc tədris kursunu müvəffəqiyyətlə keçdi və sertifikat aldı, iştirakçıların 296-sı (64%) qadın, 167-si (36%) isə kişi idi. O cümlədən, etnik azlıqların məskunlaşdığı üç regionda və Axmeta bələdiyyəsində 62 gənc kursu müvəffəqiyyətlə keçdi və sertifikat əldə etdi, iştirakçıların 36 (58%) nəfəri qadın, 26-sı (42%) isə kişi idi. Cədvəldə detallı məlumata baxa bilərsiniz (1).

Cədvəl 1.

Dairə N	Dairənin adı	Sertifikat qazananların sayı	Qadın	Kişi
18	Axmeta	16	10	6
21	Qardabani	12	5	7
22	Marneuli	19	10	9

¹2019-cu il mayın 19-da seçkilər keçirildi: Gürcüstan Parlamentinin 2016-cı il 8 oktyabrı seçkilərinin majoritar seçki sistemi ilə 1 saylı majoritar seçki dairəsində Gürcüstan Parlamentinin aralıq seçkiləri, bələdiyyənin nümayəndəli orqanı –Sakrebulonun 2017-ci il 21 oktyabr seçkilərinin majoritar seçki sistemi ilə Saqareco, Axmeta, Adigen, Zestafoni, Çiatura, Tkibuli, Dzğaltubo və Ozurgeti bələdiyyələrinin Sakrebulolarının aralıq seçkiləri, Marneuli, Zestafoni, Çiatura, Zuqdidə və Xulo bələdiyyə merlərinin növbədənənar seçkiləri. Vətəndaşlar majoritar sistemlər Gürcüstan Parlamentinin 1 üzvünü, səkkiz bələdiyyə Sakrebulosunun səkkiz üzvünü və beş bələdiyyə üzrə beş meri seçdilər.

² Ambrolauri, Axalqora, Axalsixe, Axmeta, Batumi, Qardabani, Qori, Qurcaani, Duşeti, Zestaponi, Zuqdidə, Telavi, Marneuli, Ozurgeti, Rustavi, Samtrediya, Saçxere, Senaki, Siqnaği, Poti, Kobuleti, Kutaisi, Xoni, Xaşuri.

37	Axalsixe	15	11	4
Cəmi		62	36 (58%)	26 (42%)

18 yaşdan yuxarı vətəndaşlar üçün “Seçki administratorunun informasiya-tədris kursları”

“Seçki administratorunun kursları” –məntəqə seçki komissiyalarının potensial üzvləri üçün” informasiya-tədris layihəsinin məqsədi seçki məsələləri ilə bağlı vətəndaş şüurunun yüksəldilməsindən ibarətdir, hansı ki, seçki administrasiyasında peşəkar kadr resurslarının formalaşmasına zəmin yaradır. Tədris mərkəzi, işlənmiş tədris proqramına müvafiq olaraq, 153 trenerin yenidən hazırlanmasını təmin etdi. Layihə üçün hazırlanmış material erməni və Azərbaycan dillərinə tərcümə edildi. Proqram həmçinin sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin (SİMS) də seçki prosesinə qoşulması məsələlərini əhatə edirdi.

Tədris layihəsinin I mərhələsi 2019-cu il sentyabrın 25-dən oktyabrın 25-ə qədər olan dövrdə, Gürcüstanın 64 bələdiyyəsində həyata keçirildi, II mərhələ isə 2019-cu il noyabrın 25-dən 17 dekabr aralığında baş tutdu ³. 7 751 şəxs layihəni müvəffəqiyyətlə başa vurdu və sertifikat qazandı, buradan 6 273 (81%) nəfəri qadın, 1 478 (19%) nəfəri isə kişi idi. Etnik azlıqların məskunlaşdığı regionlara gəldikdə isə, layihə etnik azlıqların məskunlaşdığı 12 bələdiyyədə həyata keçirildi. Detallı informasiyanı cədvəldən əldə edə bilərsiniz (2.)

Cədvəl 2.

Dairənin N	Dairənin adı	Sertifikat əldə etmişlərin sayı	Qadın	Kişi
11	Saqareco (I mərhələ)	100	88	12
11	Saqareco (II mərhələ)	28	25	3
15	Laqodexi	86	63	23
17	Telavi	89	82	7
21	Qardabani	108	91	17
22	Marneuli (I mərhələ)	208	59	149
22	Marneuli (II mərhələ)	74	14	60
23	Bolnisi	127	65	62
24	Dmanisi	100	49	51
25	Zalqa	86	56	30
26	Tetridzğaro	81	73	8
37	Axalsixe	81	70	11
40	Axalkalaki	169	83	86
41	Ninodzminda	100	55	45
Cəmi		1437	873 (60.75%)	564 (39.25%)

Kütləvi məktəblərin XI-XII sinif şagirdləri üçün “Seçkilər və gənc seçici”

Seçki idrakının və vətəndaş məsuliyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə, “Seçkilər və gənc seçici” informasiya-tədris layihəsi həyata keçirildi. Tədris kursu növbəti məsələləri əhatə edirdi: seçkilərin tarixi ekskursu və müasirlik, seçkilər və demokratiya, seçki administrasiyası və seçici, seçkilərə qoşulmuş tərəflər.

³Layihənin II mərhələsi 8 bələdiyyə üzrə (Tbilisi, Kutaisi, Rustavi, Marneuli, Saqareco, Qori, Zuqdid, Batumi) həyata keçirilir.

Layihə 64 bələdiyyə üzrə 145 kütləvi məktəbdə, o cümlədən 12 etnik azlıqların məskunlaşdığı bələdiyyələrdə⁴ yerləşən 24 kütləvi məktəbdə həyata keçirildi. Tədris kursunu XI-XII sinfin 2 763 şagirdi, o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı regionlarda yaşayan 457 şagird başa vurdu.

Axalsixe Universitetinin tələbələri üçün "Seçki hüququ sahəsi üzrə tədris kursu"

Seçki hüququ sahəsi üzrə tədris proqramı Axalsixe universitetinin tələbələri üçün həyata keçirildi. Proqramın başlıca məqsədi tələbələrə seçki hüququ üzrə icbari peşə biliyini dərinləşdirmək, onların praktiki bacarıqlarını inkişaf etdirmək və vətəndaşsüurunun yüksəldilməsinə dəstək verməkdən ibarətdir. Tədris kursu çərçivəsində, şagirdlər aşağıdakı məsələlərlə tanış oldular: seçki anlayışı, seçki növləri və dövriliyi, seçki sistemləri, Gürcüstanın seçki hüququnun mənbələri və prinsipləri, seçki prosesi və seçki prosesinin idarəedici orqanı, Gürcüstan Seçki Administrasiyasının səlahiyyətləri və iş qaydası, seçkilərdə iştirak edən tərəflər, seçicilərin qeydə alınması, seçkiqabağı kampaniya (təşviqat), seçkiqabağı kampaniyanın keçirilməsi üzrə informasiya təminatı, seçkilərin maliyyələşdirilməsi, səsvermə vaxtı və yeri, seçki məntəqəsinin açılması, səsverməyə qədər keçiriləsi proseduralar, səsvermə prosesi, seçki məntəqəsinin bağlanması, səsvermə nəticələrinin yekunlaşdırılması, səsvermə və seçki nəticələrinin yekunlaşdırılması və təsbiti, seçki mübahisələri, Gürcüstan prezident seçkiləri, Gürcüstan parlament seçkilər, Acarıstan Muxtar Respublikası Ali Şurasının seçkiləri, özünüidarə icmaları və özünüidarə şəhər merinin (özünüidarə icmanın rəhbərinin) seçkiləri, referendum, plebisit. 23 tələbə tədris proqramını başa vurdu.

1.4.1.2 Seçkilərin əhəmiyyəti haqqında informasiya kampaniyasının aparılması və seçki mədəniyyətinin gücləndirilməsi məqsədilə vətəndaş təşkilatları və azlıq icmalarına kiçik qrantların verilməsi

2019-cu ildə, MSK maliyyələşmə üzrə prioritet istiqamətləri müəyyənləşdirdi və MSK-nın səlahiyyətləri əsasında, Tədris Mərkəzi 2019-cu ilin fevralın 18-də və iyunun 25-də iki qrant müsabiqəsi elan olundu.

2019-cu ilin fevralın 18-də elan edilmiş qrant müsabiqəsində MSK aşağıdakı maliyyələşdirmə üzrə aşağıdakı prioritet istiqamətləri müəyyənləşdirdi⁵:

Birinci istiqamət – 2019-cu ilin may ayında keçiriləcək Gürcüstan Parlamentinin aralıq, bələdiyyələrin nümayəndəli orqanının – Sakrebuloğun aralıq və bələdiyyə merinin növbədən kənar seçkiləri üçün;

İkinci istiqamət – gənc seçicilərin seçki idrakının və vətəndaş mədəniyyətinin yüksəldilməsinə dəstəyin verilməsi;

Tədris mərkəzi qrant komissiyasının qərarı ilə, birinci istiqamət üzrə qeyri-hökumət təşkilatlarının dörd layihəsini maliyyələşdirdi, hansılar ki, Marneuli bələdiyyəsində həyata keçirildi. Maliyyələşdirilmiş layihələrin ümumi büdcəsi 79 660 ləri təşkil etdi. İkinci istiqamət üzrə isə qeyri-hökumət təşkilatlarının dörd layihəsi maliyyələşdirildi, hansılar ki, Kvemo Kartli və Samsxe-Cavaxeti arealında baş tutdu. Maliyyələşdirilmiş layihələrin ümumi büdcəsi 119 852 ləri təşkil etdi.

2019-cu ilin iyunun 25-də elan edilmiş qrant müsabiqəsində, MSK maliyyələşdirmə üzrə prioritet istiqamətləri müəyyənləşdirdi – seçki və vətəndaş mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi naminə seçicilərin maarifləndirilməsi⁶.

Tədris Mərkəzi Qrant Müsabiqəsi Komissiyasının qərarı ilə, etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda (Kvemo-Kartli, Xaxeti və Samsxe-Cavaxeti) yaşayan seçicilərin məlumatlandırılması məqsədilə, qeyri-hökumət təşkilatlarının səkkiz layihəsini maliyyələşdirdi, hansıların ki, ümumi büdcəsi 236 790 ləri təşkil etdi. Layihələr 2019-cu il sentyabrın 25-dən noyabrın 25-ə qədər aralıqda həyata keçirildi.

⁴Saqareco, Laqodexi, Telavi, Qardabani, Marneuli, Bolnisi, Tetridzğaro, Dmanisi, Zalqa, Axalsixe, Axalkalaki, Ninodzminda;

⁵MSK-nın 2019-cu il 8 fevral tarixli №2/2019 sərəncamı ilə qrant müsabiqəsinin maliyyələşdirmə istiqamətləri müəyyənləşdirildi.

⁶MSK-nın 17 iyun 2019-cu il tarixli №128/2019 sərəncamı ilə qrant müsabiqəsinin maliyyələşdirmə istiqamətləri müəyyənləşdirildi.

Əlavə tədbir

2019-cu il mayın 19-da Marneuli bələdiyyəsində növbədənəkar və Axmeta bələdiyyəsində Sakrebuloğun aralıq seçkiləri üçün MSK aşağıdakı fəaliyyətlərlə məşğul oldu:

№22-li Marneuli Dairə Seçki Komissiyasında 90 seçki məntəqəsi yaradıldı: gürcü-Azərbaycan -78; gürcü-erməni -8; gürcü-erməni-Azərbaycan -4. Etnik azlıq nümayəndəsi məntəqə seçki komissiyasının üzvlərinin ümumi sayı 307 nəfəri təşkil etdi (Azərbaycan dilli -262; erməni dilli -45), hansılar ki, intensiv tədris kursunu başa vurmuşdular. Seçki sənədləri və rəhbər təlimatlar onlar üçün Azərbaycan və erməni dillərinə tərcümə edilmişdi.

Etnik azlıq nümayəndəsi seçicilər üçün MSK "Səsvermə gününün prosedurları" başlıqlı bir informasiya video-çarxın Azərbaycan dilinə tərcüməsini həyata keçirdi. Etnik azlıq nümayəndəsi seçicilərin MSK-nın veb-səhifəsi vasitəsilə Seçicilərin vahid siyahısından şəxsi və ailə üzvlərinin məlumatlarını yenidən yoxlamaq, eləcə də seçki dairəsinin ünvanını dəqiqləşdirmək imkanları var idi.

Marneuli bələdiyyəsində yaşayan erməni və Azərbaycan dilli seçicilərin səsvermədə iştirakın dəstəkləmək məqsədilə aşağıdakı sənədlər tərcümə edildi və çap olundu: seçki bülleteni (gürcü-erməni, gürcü-Azərbaycan və gürcü-erməni-Azərbaycan dillərində), seçicilərin vahid siyahısı, bülletenlərin doldurulması qaydası və səsvermədə iştirakı əks etdirən poster.

2019-cu ildə Gürcüstan miqyasında "Seçicilərlə söhbət edirik" adlı informasiya kampaniyası həyata keçirildi. Kampaniya çərçivəsində, ictimai yığıncaq yerlərində, bələdiyyə mərkəzlərində və kəndlərdə 214 görüş keçirildi, o cümlədən etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı bələdiyyələrdə və kəndlərdə 14 görüş təşkil olundu.

Seçkilər üçün "Öz adını tap, öz məntəqəni tap" aksiyası çərçivəsində, 22 sayılı Marneuli Dairə Seçki Komissiyası nümayəndələri və könüllülər seçicilərlə birlikdə Vahid seçici siyahısında şəxsi məlumatların yoxlanılması məqsədilə, Marneuli bələdiyyəsi mərkəzində və kəndlərdə 10 aksiyaya keçirdilər. 18 sayılı Axmeta Dairə Seçki Komissiyasının nümayəndələri isə Axmeta bələdiyyəsi Sakrebuloşuna aralıq seçkilər üçün Xalatsan və Omalo kəndlərində yaşayan kist seçicilər üçün iki aksiyaya təşkil etdilər. Seçki Administrasiyası nümayəndələri, müasir texnologiyalardan (planşet) istifadə etməklə, onlara Vahid seçici siyahısında özlərinin və ailə üzvlərinin məlumatlarının yoxlanılması xidmətini təklif etdilər. Məntəqə Seçki Komissiyası üzvləri qeydiyyat yerinəəsasən, aşağıdakı flayerləri payladılar: səsvermə günü prosedurları və seçkilərdə ilk dəfə iştirak edən gənclərə MSK sədrinin yazılı müraciəti. Bununla yanaşı, Marneuli bələdiyyəsi tərəfindən növbədənəkar seçkilər üçün keçirilən aksiyalar çərçivəsində, bütün informasiya materialları erməni və Azərbaycan dillərinə tərcümə edilmişdi.

Məlumatlandırma kampaniyası çərçivəsində, 2019-cu ildə MSK-nın təşəbbüsü, Tədris mərkəzi tərəfindən qrant müsabiqəsi çərçivəsində maliyyələşdirilmiş qeyri-hökumət təşkilatları və dairə seçki komissiyalarının birgəəməkdaşlığı ilə, ilk dəfəgənc seçicilərlə görüşlər keçirildi. Gənclərin seçkilər və seçki hüququ, Seçki Administrasiyası tərəfindən təklif olunmuş xidmətlər və maarifləndirici proqramlar haqqında məlumatlandırılması görüşlərin əsas məqsədini təşkil edirdi. Marneuli dairə seçki komissiyalarının nümayəndələri dörd informasiya xarakterli görüş keçirdi ki, görüşlərdə 90-a qədər şəxs iştirak etdi. Tetridzğaro, Qardabani, Axmeta və Ninodzminda dairə seçki komissiyalarının üzvləri də oxşar görüşlər təşkil etdilər ki, bu görüşlərdə ümumilikdə 100-ə yaxın gənc iştirak elədi.

MSK mütəmadi olaraq açıq qapı günləri keçirir və maraqlanan şəxslərə Seçki Administrasiyasının, seçki prosesinin təşkili və MSK-nın fəaliyyəti haqqında məlumat verir. Qeyd edilmiş proqram çərçivəsində, Axalkalaki və Ninodzminda bələdiyyələrində yaşayan 36 gənc üçün MSK-nın Açıq qapı günü keçirildi. Proqram çərçivəsində "Seçkilər və gənc seçici" başlıqlı seminar keçirildi və imitasiyalı səsvermə təşkil olundu.

1.4.1.3 Etnik azlıq nümayəndələrinin vətəndaş şüurunun yüksəldilməsi məqsədilə kompetensiya çərçivəsində Diyar Administrasiyasının qoşulması

Samsxe-Cavaxeti bəlgə administrasiyasının xidmətləri regionda fəaliyyət göstərən informasiya vasitələri ilə yaxından əməkdaşlıq edirlər. Eləcə də Administrasiyadan ümumi məlumatların verilməsi üzrə məhdudiyyət yoxdur. Mərkəzi idarələr və qeyri-hökumət sektoru tərəfindən təşkil edilmiş elə tədbirlərdə iştirak fəallığı yüksəkdir, hansılar ki, etnik azlıqların ehtiyaclarının təmin edilməsi və onların vətəndaş aktivliyinin yüksəldilməsi məqsədlərini daşıyır. İl ərzində müvafiq məzmunlu 20-ə qədər görüş keçirildi.

1.4.1.4 Etnik azlıq üçüm Administrasiyanın fəaliyyəti və etnik azlıqların problematikası ilə tanış olmaq məqsədilə bölgə administrasiyasında “Açıq qapı” günün təşkili –informasiyamız yoxdur.

1.4.1.5 Bələdiyyələrdə büdcələrin kütləvi müzakirəsi və müxtəlif tədbirlərin planlaşdırılması və keçirilməsinə etnik azlıq nümayəndələrinin iştirakının təmin edilməsi

Hesabat dövründə, Samsxe-Cavaxeti regionunda bələdiyyələrində, büdcənin yerinə yetirilməsi və planlaşdırılması prosesində əhəlinin iştirakının təmin edilməsi, qanun layihəsinin hazırlanması, eləcə də bölgə administrasiyası yanında Samsxe-Cavaxeti İnkişaf Strategiyasının Fəaliyyət Planının hazırlanması məqsədilə yaradılmış işçi qruplarda (bələdiyyə nümayəndələrinin və etnik azlıqların qoşulduğu) əhali ilə görüşlər ictimai müzakirə rejimində həyata keçirilirdi.

Aralıq hədəf: 1.5. Etnik azlıq nümayəndələri üçün KİV və informasiyanın əlçatanlığının təkmilləşdirilməsi

Məqsəd: 1.5.1 Etnik azlıqların dillərində yayım proqramlarının, eləcə də elektron və çap media vasitələrinin əlçatanlığını təmin etmək

Qeyri-gürcü dilli çap media vasitələrinin dəstəklənməsi prosesi davam etdirildi. İl ərzində, dövlətin dəstəyi ilə ermənidilli həftəlik qəzet “Vrastan” (102 nömrə, 3500 tiraj) və Azərbaycan dilli həftəlik qəzet “Gürcüstan” (93 nömrə, 2000 tiraj) nəşr edildi. Qəzetlər Tbilisidə, eləcə də etnik azlıq nümayəndələrinin kompakt məskunlaşdığı regionlarda, penitensiar müəssisələrdə yayıldı.

1.5.1.1 Regional televiziya verilişlərində ətraf mühitin qorunması və kənd təsərrüfatı mövzusu haqqında spikerlərin iştirakı

Gürcüstanın Ətraf Mühitin Qorunması və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən bir informasiya video-çarxı hazırlandı və regional televiziya yayımlandı; Aqrosığorta proqramı haqqında hazırlanmış 3 qrafiki çarx 2 ay ərzində Samsxe-Cavaxeti regionunun telekanalı Tok tv-də və Kvemo Kartli regionunda Marneuli televiziyasında və 4-cü kanalda yayımlanırdı.

1.5.1.2 Heyvan xəstəlikləri və bitkiyə ziyan verən xəstəliklər haqqında etnik azlıqların dillərində hazırlanmış informasiya broşurlarının paylanması

Gürcüstanın Ətraf Mühitin Qorunması və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi - 4 500 vahid broşura, flayer və poster payladı, o cümlədə: 1 500 ədəd infeksiya xəstəlikləri haqqında; 1 500 ədəd heyvanların qeydə alınması və identifikasiyası haqqında; 1 500 ədəd süd və onunla bağlı xəstəliklər haqqında.

Broşurlar, flayerlər və posterlər aşağıda sadalanmış infeksiyon xəstəliklər barəsində informasiyanı əhatə edirdi: quduzluq, brusellyoz, nodulyar dermatit, xırdabuynuzlu mal-qara taunu, xora; eləcə də Gürcüstanda iribuynuzlu və xırdabuynuzlu mal-qaranın identifikasiyası və qeydə alınması haqqında. Material erməni və Azərbaycan dillərində yayıldı.

1.5.1.3 Etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda informasiya materialının (qəzetlər, broşurlar, bukletlər, informasiya video materialı və s.) yayılması

Kvemo Kartli və Samsxe-Cavaxeti regionlarda müxtəlif layihələr çərçivəsində hazırlanmış 20 000 broşür yayıldı; Ətraf Mühitin Qorunması və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən nəşr olunmuş qəzet (3 500 vahid) paylandı. Mobil ekstensiya çərçivəsində 27 905 ədəd informasiya materialı, o cümlədən 5 100 ədədi Kvemo Kartlidə, 7 685 ədədi Samsxe-Cavaxetidə, 15 120 ədədi isə Kaxetidə yayıldı.

Əlavə tədbir:

PHŞ İnformasiya Mərkəzi NATO və Avropa İttifaqı haqqında etnik azlıqların dillərində 2019-cu ildə informasiya materialları hazırladı və yaydı, o cümlədən: “NATO haqqında 13 mif” (erməni və Azərbaycan dillərində), “Avropa İttifaqı haqqında 10 mif”, vizasız gediş-gəliş haqqında informasiya broşurları (erməni və Azərbaycan dillərində).

1.5.1.4 Sağlamlıq və sosial müdafiə üzrə dövlət proqramları haqqında informasiyanın yayılması

Bax 1.3.3.1. Tədbirlərin həyata keçirilməsi üzrə hesabat

1.5.1.5 Əmək və işlə təmin etmə sahəsində (əmək hüquqları) həyata keçirilmiş və cari islahatlar barəsində məlumatlılığın yüksəldilməsi

İşlə təmin etmə xidmətləri haqqında məlumatlılığın yüksəldilməsi və informasiyanın yayılması məqsədilə, hesabat dövründə Gürcüstanın İşğal edilmiş Ərazilərindən Qaçqınlar, Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyi regional və mərkəzi media və maraqlanan tərəflərin (yerli qeyri-hökumət təşkilatları, beynəlxalq təşkilatlar, sosial tərəfdaşlar, işlə təmin edənlər) nümayəndələri ilə trening və seminarlar keçirdi.

2019-cu il ərzində Kvemo Kartli regionunda, Marneuli və Dmanisi bələdiyyələrində etnik azlıq nümayəndələri ilə işlə təmin etmə aktivlikləri, əmək təhlükəsizliyi və əmək hüquqları barəsində informasiya görüşü baş tutdu, görüşdə bələdiyyə nümayəndələri, qeyri-hökumət təşkilatları və digər maraqlanan tərəflər (100-dən artıq iştirakçı) iştirak etdi. Marneuli bələdiyyəsinin bütün icma rəhbərlərinə, Dmanisi bələdiyyəsinin inzibati orqan rəhbərlərinə, qeyri-hökumət təşkilatları nümayəndələrinə informasiya xarakterli bukletlər təqdim edildi (təqribən 150 ədəd). Bundan savayı, Əmək Şəraitinin Təftişi Departamenti təşkilat və müəssisələrin təftişini həyata keçirən zaman, dövrü olaraq, informasiya xarakterli bukletlərin yayılmasını təmin edir.

1.5.1.6 Qubernator Administrasiyasının veb-səhifəsində regionda cərəyan edən proseslərin sistematik işıqlandırılması; bələdiyyələrin veb-səhifələrində materialların yerləşdirilməsi

Hal-hazırda Samsxe-Cavaxeti regionunun Dövlət Administrasiyasının veb-səhifəsinin işi texniki nasazlıq səbəbi ilə məhdudlaşmışdır, lakin səhifə sosial şəbəkədə (Facebook) aktiv fəaliyyət göstərir, səhifədə region, o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı inzibati vahidlərində görülən işlər sistematik surətdə işıqlandırılır.

1.5.1.7 Etnik azlıq nümayəndəsi müttəhim və məhkumların müvafiq dövlət yayımı ilə təmin edilməsi

Penitensiar müəssisələrdə etnik azlıqların dillərində 20 televiziya kanalı yayımlanır.

Araşlıq hədəf: 1.6: Etnik azlıqların hüquqları haqqında ictimaiyyətin məlumatlandırılmasını təmin etmək

Məqsəd: 1.6.1 “Milli azlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyasının yerinə yetirilməsi və “Regional və ya azlıqların dilləri haqqında” Avropa Xartiyası haqqında ictimaiyyətin məlumatlandırılmasını təmin etmək

Etnik azlıq nümayəndələrinin kompakt məskunlaşdığı regionlarda keçirilmiş informasiya kampaniyası nəticəsində, müxtəlif məsələlərə münasibətdə etnik azlıq nümayəndələrinin məlumatlılıq səviyyəsi artdı. Xüsusilə, insan hüquqları, etnik azlıqların müdafiəsi, o cümlədən beynəlxalq mexanizmlər haqqında.

1.6.1.1 Qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq əsasında, etnik azlıqların Gürcüstanın qanunvericiliyi, etnik azlıqların hüquqları və “Milli azlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyası ilə tanış etmək məqsədilə trening və görüşlərin təşkili

Tbilisi ş. Sakrebuloşu tərəfindən planlaşdırılmış fəallıq il ərzində həyata keçirilməmişdir

1.6.1.2 Batumi ş. bələdiyyə Meriyası, Sakrebuloşu və “Dostluq evi”nin təşkilatçılığı, kütləvi informasiya vasitələrinin, qeyri-hökumət təşkilatları və başqa-başqa pillənin təhsil müəssisələrinin cəlb edilməsi yolu ilə “Milli azlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyası və “Regional və ya azlıqların dilləri haqqında” Avropa Xartiyası barəsində ictimaiyyətin məlumatlandırılması məqsədilə informasiya xarakterli görüşün keçirilməsi

Batumi ş. bələdiyyəsi Meriyası tərəfindən planlaşdırılmış fəallıq il ərzində həyata keçirilməmişdir

1.6.1.3 Milli azlıqların müdafiəsi haqqında Avropa Çərçivə Konvensiyası ilə tanış olmaq məqsədilə informasiya görüşləri

Dövlət Naziri Aparatının təşkilatçılığı və iştirakı ilə Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli və Kaxeti regionlarında etnik azlıqların hüquqları və Milli azlıqların müdafiəsi üzrə Çərçivə Konvensiyası və onun yerinə yetirilməsi haqqında görüşlər keçirildi.

1.6.1.4 Media ilə əməkdaşlığın gücləndirilməsi, müvafiq idarələrlə və qeyri-hökumət təşkilatları ilə koordinasiya, birgə tədbirlərin planlaşdırılması

Samsxe-Cavaxeti bölgə administrasiyası və regionun bələdiyyələri həm Axalkalaki və Ninodzminda bələdiyyələri ilə, həm də ölkənin fəaliyyət göstərən informasiya agentlikləri ilə əməkdaşlıq edir;

Məqsəd: 1.6.2 Dövlət qulluqçuları və etnik azlıqların hədəf qruplarının etnik azlıqların hüquqları və anti-diskriminasiya qanunvericiliyi sahəsində maariflənmənin yüksəldilməsi

1.6.2.1-1.6.2.2 Diskriminasiya məsələləri ilə əlaqədar hüquq mühafizəçilərinin yenidən hazırlanması

2019-cu ilin yanvarından bu günə qədər, Avropa Şurası və ATƏT-in dəstəyi ilə diskriminasiya, nifrət motivli cinayət və nifrət dilinə qarşı yönəldilmiş tədbirlərlə əlaqədar, on trening (biri ATƏT-in dəstəyi, yeddisi isə Avropa Şurasının “Gürcüstanda diskriminasiyaya qarşı, nifrət motivli cinayətə və nifrət dilinə qarşı mübarizə”

proqramı çərçivəsində) keçirildi və Daxili İşlər Nazirliyinin struktur və ərazi vahidlərinin 46 menecer vəzifəsində çalışan işçi və 80 sırayı işçi yenidən hazırlıq keçdi;

- Bununla yanaşı, Avropa Şurasının dəstəyi ilə 2019-cu DİN proqram təsis edildi və proqram çərçivəsində müstəntiqlər nifrət motivli cinayət üzrə yenidən hazırlıq keçəcəklər. Treninq modulu dövlət müəssisələrinin, eləcə də tematik qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı ilə işlənib hazırlandı;
- Daxili İşlər Nazirliyinin İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi və İstintaq Keyfiyyətinin Monitorinqi Departamenti tərəfindən müstəntiqlər üçün tövsiyə hazırlandı, hansının ki, məqsədi diskriminasiya əlamətlidözülməzlik motivi ilə işlənmiş cinayətlərin istintaqı keyfiyyətinin yüksəldilməsi və təcrübənin sistemləşdirilməsi məqsədilə rəhbər prinsiplərin yardılmasından ibarətdir. Sənəd yuxarıda qeyd edilmiş kateqoriyaya mənsub cinayətlərin identifikasiyası və effektiv istintaqı ilə bağlı mövzuları əhatə edir. Xüsusilə, tövsiyə aşağıdakı məsələləri özündə birləşdirir: diskriminasiya əlamətli dözülməzlik motivli törədilmiş cinayətin və diskriminasiya əlamətlərinin izahı, qeyd olunmuş cinayətin ehtimal olunan hədəfləri və istintaq metodologiyası haqqında, müstəntiqin zərərçəkmişlə münasibət standartları, dözülməzlik motivini önəçəkmək üçün nəzərdən keçiriləsi şəraitlər və suallar, elə suallar ki, zərərçəkmişin, şahidin və müttəhimin dindirilməsi prosesində verilməsi məcburidir. Tövsiyədə həm nəzəri, həm də praktiki nümunələr öz əksini tapmışdır, hansılar ki, müstəntiqlərin ixtisaslaşma səviyyəsinin yüksəldilməsinə, onlar tərəfindən dözülməzlik motivinin identifikasiyasına və istintaqın effektiv aparılmasına köməklik göstərəcək. Sənədin yaradılması prosesində İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi və İstintaq Keyfiyyətinin Monitorinqi Departamenti Avropa Şurası ekspertləri, eləcə də Xalq Müdafiəçisi Ofisi və yerli qeyri-hökumət təşkilatları ilə aktiv surətdə əməkdaşlıq edirdi. Qeyd edilmiş tövsiyə artıq müvafiq struktur bölmələrinə və ərazi orqanlarına göndərilmişdir.

1.6.2.3 Qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq əsasında, etnik azlıqları etnik azlıqların hüquqları və “Milli azlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Çərçivə Konvensiyası ilə tanış etmək məqsədilə treninq və görüşlərin təşkili

Batumi ş. bələdiyyəsi Meriyası tərəfindən planlaşdırılmış fəallıq il ərzində həyata keçirilməmişdir

1.6.2.4 Etnik azlıqların məskunlaşdığı inzibati vahidlərdə onların problem və ehtiyaclarının müəyyən edilməsi məqsədilə səyyar görüşlərin təşkili

Samsxe-Cavaxeti bölgə administrasiyasının işçiləri regionda fəaliyyət göstərən informasiya vasitələri ilə aktiv surətdə əməkdaşlıq edirlər. Həmçinin Administrasiya tərəfindən məhdudiyyətsiz şəkildə kütləvi informasiya verilir. Mərkəzi idarələrin və qeyri-hökumət sektoru tərəfindən planlaşdırılmış etnik azlıqların ehtiyaclarını ödəmək və onların vətəndaş fəallığını yüksəltmək məqsədlərini ehtiva edən tədbirlərdə aktiv qoşulma müşahidə edilir.

1.6.2.5 Treninq və informasiya görüşlərinin keçirilməsi yolu ilə Ədliyyə Nazirliyi əməkdaşlarının Etnik azlıqların hüquqları və anti-diskriminasiya qanunvericiliyi barəsində məlumatlılığının yüksəldilməsi

2019-cu ilin yanvar ayından Ədliyyə Nazirliyinin Tədris Mərkəzi Xüsusi Penitensiar Xidmətin mühafizə dəstəsi zabitləri üçün “Mühafizə dəstəsi zabitlərinin istiqamətlənmə kursunun” təşkilatçılığını həyata keçirir. Kurs çərçivəsində, “Diskriminasiya nədir?” adlı 5- 7 saatlıq treninq nəzərdə tutulmuşdur. Treninq hədəf qrupunun spesifikasiyası və fəaliyyət xüsusiyyətlərini maksimal surətdə nəzərə alır.

Bundan başqa, Ədliyyə Nazirliyinin Beynəlxalq Hüquq Departamenti və Ədliyyənin Tədris Mərkəzinin təşkilatçılığı və BMT-nin İnkişaf Proqramı, eləcə də Norveç hökumətinin dəstəyi ilə Kvareli Ədliyyə Tədris

Mərkəzində Ədliyyə Nazirliyinin əməkdaşları üçün “İnsan hüquqlarına əsaslanmış yanaşma və BMT-nin Dayanıqlı İnkişafının məqsədləri” adlı kütləvi mühazirə keçirildi. Görüşdə insan hüquqlarına əsaslanmış yanaşmanın, anti-diskriminasiya qanunvericiliyinin, insan hüquqları siyasəti və strategiyasının BMT-nin Dayanıqlı İnkişafının qarşıya qoyduğu məqsədlərə çatmaq prosesində nə kimi rol oynadığı müzakirə edildi.

Əlavə aktivlik:

Gürcüstan Müdafiə Nazirliyi - Gürcüstan Müdafiə Nazirliyinin sistemində (Vətəndaş ofisi, Baş Qərargah, Gürcüstan Silahlı Qüvvələri) işləyən şəxslərin meyllərinin və münasibətlərinin üzə çıxarılması üçün işçi mühitinə, məsləkdəşləri və rəhbərlərə qarşı, eləcə də, bərabər inkişaf imkanları və sıxışdırma, o cümlədən, cinsi əlamətli diskriminasiya haqqında vəziyyətin öyrənilməsi üçün, 2018-2019-cu illərdə–“Gürcüstanın Silahlı qüvvələrində qadınlar, sülh və təhlükəsizlik: təşkilati qiymətləndirmə” təşkilat iqliminin (mühitinin) tədqiqi həyata keçirildi. Layihə NATO-nun SPS Programme çərçivəsində maliyyələşdirilmişdir və Gürcüstan hökumətinin, Silahlı Qüvvələrə Demokratik Nəzarət üzrə Cenevrə Mərkəzinin (DCAF), Böyük Britaniya və İspaniya Müdafiə Nazirliyinin birgə fəaliyyətinin nəticəsini təşkil edir.

Tədqiqat çərçivəsində kəmiyyət (sorgu kitabçaları) və keyfiyyət (fokus qrupları) metodları vasitəsilə əldə edilmiş göstəricilər əsasında hesabat və müvafiq tövsiyələr hazırlandı. Təvsiyələrin bir qismi Müdafiə Nazirliyinin gender bərabərliyi üzrə yeni, 2020-ci il strategiyasında və hərbi heyətin çağırışçıların konsepsiyasında öz əksini tapacaq. Bu sonuncunun üzərində iş gedir və yekunlaşma prosesindədir.

Tədqiqat hesabatı təşkilatın daxili sənədidir, lakin İnsan resursları departamenti nümayəndələri, PHŞ Müdafiənin Təşkilati Quruculuğu Məktəbində görüşlərin təşkilatçılığını həyata keçirdilər və 2019-cu il sentyabrın 20-də, qeyri-hökumət təşkilatlarının və təhlükəsizlik sektorunun nümayəndələrini tədqiqatın metodologiyası, nəticələri və təcrübəsi ilə tanış etdilər.

Gürcüstanın təhlükəsizlik sektorunda gender meynstriminin təmin edilməsi məqsədilə, cinsi əlamət əsasında seqreqasiya göstəriciləri sənədlərinin işlənilib hazırlanması və keçirilməsi tədbirlərin planlaşdırılması prosesi davam edir ki, bu da öz növbəsində, Müdafiə Nazirliyinə Milli Fəaliyyət Planı ilə müəyyənləşdirilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə dəstək və yardım göstərəcək.

BMT-nin Qadınlar Təşkilatının dəstəyi və Müdafiə Nazirliyinin “Gender bərabərliyi strategiyasına” əsasən, mütəmadi olaraq Müdafiə Nazirliyi və Təhlükəsizlik qüvvələrinin bölmələrinin gender müşavirlərinin treninqləri, nazirlik sistemində gender zəminində şikayət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi üzrə tədbirlər, hərbi təhsil və beynəlxalq sülh əməliyyatlara qatılmazdan öncə hazırlıq prosesində gender məsələlərinin sistemləşdirilməsi həyata keçirilir.

2019-cu il əməliyyatlara qatılmazdan öncə hazırlıq keçən, Mərkəzi Afrika və Əfqanıstan missiyalarına göndəriləcək 1530 hərbi qulluqçuya (mədəniyyət, din və ənənələrin dəyərlərini nəzərə alaraq) gender bərabərliyi prinsipləri, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri, eləcə də travma sonrası psixoloji pozğunluqlar riskinin nəzərə alınması ilə ailə zorakılığı haqqında təlim keçirildi.

Gender bərabərliyi və BMT Təhlükəsizlik Şurasının, Qadınlar, sülh və təhlükəsizlik haqqında 1325-ci və növbəti qətnamələri, eləcə də beynəlxalq humanitar hüquq təlimləri zabit və serjantların karyera tədrisi üzrə bütün kurikulum, eləcə də sülh əməliyyatlarına qatılmazdan öncə hazırlıq proqramları ilə tamliq təşkil edir.

Strateji hədəf 2

Bərabər sosial və iqtisadi şərait və imkanların yaradılması

Aralıq hədəf 2.1. Sosial və regional səfərbərliyə dəstəyin verilməsi

Məqsəd: 2.1.1 Etnik azlıq nümayəndələrinin iqtisadi vəziyyətlərinin yaxşılaşdırılmasına dəstəyin göstərilməsi

2.1.1.1 Dövlət xidmətləri və proqramları haqqında informasiya kampaniyası

Dövlət Naziri Aparatının təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə Samsxe-Cavaxeti regionunda səhiyyə, iqtisadiyyat, maliyyə, ədliyyə, ətraf mühitin qorunması və kənd təsərrüfatı nazirliklərinin iştirakı ilə informasiya kampaniyası keçirildi. Kampaniya çərçivəsində qeyd edilmiş nazirliklər tərəfindən həyata keçirilmiş, eləcə də davam edən mühüm layihələr xüsusilə vurğulandı, əhali dövlət proqramları və xidmətləri barəsində məlumatlandırıldı. Qeyd edilmiş region üzrə 4 bələdiyyədə, 11 görüş keçirildi.

2.1.1.2 Etnik azlıq nümayəndələrinin kompakt məskunlaşdığı regionlarda planlaşdırılmış mobil ekstensiya çərçivəsində fermerlərlə informasiya-məsləhət xarakterli görüşlərin keçirilməsi

Mobil ekstensiya çərçivəsində 382 informasiya-məsləhət xarakterli görüş, o cümlədən: Kvemo Kartlidə -279, Samsxe-Cavaxetidə -57, Kaxetidə -46. Eləcə də Kvemo Kartli və Samsxe-Cavaxeti regionlarında 35-40-ə qədər informasiya-konsultasiya xarakterli görüş keçirdi. İştirak edən benefisiarların sayı: 800 – 1 000-ə qədər.

2.1.1.3 Etnik azlıq nümayəndələrinin məskunlaşdığı regionlarda (Kvemo Kartli, Samsxe-Cavaxeti, Kaxeti) kooperativləri dəstəkləyən dövlət proqramları haqqında informasiya görüşlərinin keçirilməsi

Gürcüstanın Ətraf Mühitin Qorunması və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən 4 informasiya görüşü keçirdi, buradan 2-si Samsxe-Cavaxetidə (Axalkalaki şəhərində, Axalkalaki və Ninodzminda kooperativçiləri və maraq göstərən fermerlərlə və Axalkalaki bələdiyyəsi Koteliya kəndində, Koteliyanın və onun yanında yerləşən kəndlərin əhalisi ilə); 2. Kvemo Kartlidə (Zalqa və Dmanisi bələdiyyələrində).

Hər dörd görüşün başlıca mövzusunun “Yüksək dağlıq regionlarda dövlət mülkiyyətində olan otlaqların rəşional şəkildə istifadəsi haqqında” Gürcüstan hökumətinin 29 may 2017-ci il tarixli 265 nömrəli sərəncamı ilə təsdiqlənmiş proqram çərçivəsində Axalkalaki, Zalqa və Dmanisi bələdiyyələrində tikiləsi süd emalı müəssisələrinə, kooperativlərə verilmə şərtləri, eləcə də Gürcüstan hökumətinin 29 mart 2016-cı il tarixli 150 nömrəli sərəncamı ilə təsdiqlənmiş “Süd istehsalçısı kənd təsərrüfatı kooperativlərinin dəstəklənməsi üzrə dövlət proqramında” iştirak etmə şərtləri və kooperativlərin yaradılmasında maraqlı olan şəxslər üçün, kooperativin yaradılması və məşğuliyyət prinsipləri ilə bağlı konsultasiyaların keçirilməsi təşkil edir.

Qeyd edilmiş görüşlər çərçivəsində, Axalkalaki şəhərində keçirilmiş görüşdə 20-ə yaxın, Axalkalaki bələdiyyəsi Koteliya kəndində keçirilmiş görüşdə isə əsasən kooperativlərin payçıları olan təqribən 35-ə yaxın şəxs iştirak etdi. Dmanisi şəhərində keçirilmiş görüşə yuxarıda qeyd olunmuş proqramlarda iştirak edən kooperativ payçılar və fermerlərdən ibarət təqr. 25 nəfər, Zalqa şəhərində keçirilmiş görüşə isə 20 nəfər qatıldı.

2.1.1.4 Biznesin inkişafı üçün əlverişli mühitin formalaşdırılması, dövlət proqramlarının həyata keçirilməsinə, trans-sərhəd iqtisadi münasibətlərin gücləndirilməsinə dəstəyin verilməsi

Gürcüstanın Dayanıqlı İnkişaf Nazirliyi regionlarda, o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı bələdiyyələrdə, xüsusilə Pankisi dərəsi və Yarmuğanlı kəndində informasiya xarakterli görüşlər keçirdi, harada ki, Agentliyin “Gürcüstanda istehsal elə” proqramının təqdimatı və proqramlara qoşulmaq şərtləri ilə tanışlıq həyata keçirildi.

Əlavə aktivlik:

Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli və Kaxeti regionlarında “Gürcüstanda istehsal elə” proqramının maliyyəsinə əlçatanlıq komponentlərinin sənaye istiqaməti üzrə 2019-cu ildə 22 mehmanxana və 15 sənaye layihəsi ilə bağlı yeni müqavilə imzalandı. Bu 37 layihənin ehtimal edilən ümumi investisiyasının həcmi 107 milyon larinə keçir, kommersiya bankları tərəfindən təsdiqlənmiş borcun həcmi isə 56 milyon ləridən artıqdır. Layihə çərçivəsində 950-dən çox yeni iş yeri açılacaq. “Kiçik və ailə mehmanxanası sənayesinin dəstəklənməsi naminə birgə maliyyələşdirmə ” proqramı çərçivəsində, Kaxeti (10 proqram) və Samsxe-Cavaxetidə (14 layihə) maliyyələşdirilmiş layihələrin ümumi dəyəri 62.4 min ləri təşkil etdi.

2.1.1.5 Etnik azlıq nümayəndələrinin kompakt məskunlaşdığı regionlarda mikro və kiçik sahibkarlığın dəstəklənməsi

Mikro və kiçik sahibkarlığı dəstəkləyən proqram 2019-cu ildə həyata keçirilməmişdir.

Əlavə tədbir:

2019-cu ildə PHŞ “Gürcüstan Turizmi üzrə Milli Administrasiya” tərəfindən həyata keçirilmiş fəallıqlar:

- ❖ Marneulidə mehmanxana xidmətləri bacarıqları üzrə 2 trening keçirildi və turizm sahəsində işlə təmin edilmiş 60-a yaxın insan yenidən hazırlandı;
- ❖ Pankisi dərəsində 8 turistik piyada cığırı yaradıldı.

PHŞ “Gürcüstan İnnovasiyalar və Texnologiyalar Agentliyi” 2019-cu il ərzində aşağıdakı aktivlikləri həyata keçirdi:

- ❖ Etnik azlıqların məskunlaşdığı bələdiyyələrə, xüsusilə Adigeni, Axalkalaki, Axalsixe, Axmeta, Dmanisi, Ninodzminda, Zalqa bələdiyyələrinə 115 internetə qoşulma vauçeri verildi.
- ❖ Elektron kitabçılıq üzrə yerli sahibkarlar üçün treninqlər keçirildi ki, treninqə ümumilikdə 86 sahibkar qatıldı. Treninq aşağıdakı bələdiyyələrdə keçirildi: Adigeni, Axalkalaki, Axalsixe, Axmeta, Qardabani, Tetridzgaro, Marneuli.

2.1.1.6 Sosial proqramları tanımaq məqsədilə, etnik azlıq nümayəndələrinin məskunlaşdığı regionlarda informasiya görüşlərinin təşkili

Etnik azlıqların sıx məskunlaşdığı regionlarda etnik azlıq nümayəndələrinə sosial proqramları tanımaq məqsədilə, Gürcüstanın İşğal edilmiş Ərazilərindən Qaçqınlar, Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyinin Siyasət Departamentinin sosial müdafiə siyasəti idarəsinin təşkilatçılığı, Marneuli ilə Dmanisi bələdiyyəsi merləri ilə koordinasiyalı şəkildə, Kvemo Kartli regionunda Marneuli ilə Dmanisi bələdiyyələrində 2 informasiya görüşü keçirildi.

Bundan başqa, Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən təşkil edilmiş informasiya kampaniyası çərçivəsində, etnik azlıq nümayəndələrini sosial proqramlarla tanış etmək məqsədilə, Gürcüstanın İşğal edilmiş Ərazilərindən Qaçqınlar, Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyinin iştirakı ilə Samsxe-Cavaxeti regionunda 4 görüş baş tutdu.

2.1.1.7 Etnik azlıq məsələləri üzrə fəaliyyət göstərən təşkilatlarla birgə, şəhər büdcəsi üzrə nəzərdə tutulmuş iqtisadi proqramları və xidmətləri tanımaq məqsədilə informasiya xarakterli görüşlərin təşkili

Tbilisi ş. Sakrebuloşu tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

2.1.1.8 Batumi ş. “Dostluq evi” etnik azlıq nümayəndələrinin bələdiyyənin iqtisadi siyasəti və 2019-2020-ci il üzrə Fəaliyyət Planı ilə tanış edilməsi

Batumi ş. bələdiyyəsi Meriyası tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir

2.1.1.9 İnfrastruktur işləri: xarici işıqlandırmanın təşkili, suyun baş qurğusunun drenaj sisteminin təmizlənməsi və reabilitasiyası və tikilinin hasara alınması, məhəllə içi yolların asfaltlanması, piyada körpülərin təşkili, yolların reabilitasiyası

2019-cu ildə Kaxeti regionunda etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərdə bir sıra infrastruktur layihələr həyata keçirildi, xüsusən:

Axməta bələdiyyəsi:

- ❖ Bələdiyyə İnkişafı Fondu: 1 layihə - 400 000 lari;
- ❖ Dövlət büdcəsi: 1 layihə - 75854 lari;
- ❖ Regional İnkişaf Fondu: 3 layihə - 494 598 lari;
- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramı: 16 layihə - 116 705 lari;
- ❖ Yerli büdcə: 4 layihə - 46458 lari.

Dedoplistdzğaro bələdiyyəsi:

- ❖ Yerli büdcə, Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramı: 3 layihə - 53 000 lari

Telavi bələdiyyəsi:

- ❖ Regional İnkişaf Fondu: 2 layihə - 500 200 lari;

Laqodexi bələdiyyəsi:

- ❖ Regional İnkişaf Fondu: 6 layihə - 1142349 lari;
- ❖ Yerli büdcə: 1 layihə- 15372 lari;
- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramı: 14 layihə - 187309 lari.

Saqareco Bələdiyyəsi:

- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramı: 12 layihə - 198100 lari

Kvareli bələdiyyəsi:

- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramı: 6 layihə - 79531 lari,
- ❖ Dövlət büdcəsi: 3 layihə - 110698 lari.

2019-cu ildə Kaxeti regionunda Məkanın təşkili, tikintisi, memarlıq və abidələrin qorunması şöbəsi tərəfindən etnik azlıq nümayəndələrinə 70 tikintiyə icazə verildi, hansı ki, ümumi müraciətlərin 65%-ni təşkil edir.

Kvemo Kartli regionunda etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərdə bir neçə infrastruktur layihəsi həyata keçirildi, o cümlədən yol infrastrukturunun abadlaşdırılması, məktəblərin, ambulatoriyaların tikintisi və reabilitasiyası, Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramı çərçivəsində bir sıra layihələr həyata keçirildi:

Qardabani bələdiyyəsi

Etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərdə infrastruktur xərclərinin ümumi cəmi 2582143 lari təşkil etdi;

- ❖ Regional İnkişaf Fondunun xərci - 983168lari;
- ❖ Bələdiyyə xərci - 1367501lari;
- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramıçərçivəsində sərf edilmiş məbləğ - 231 474lari;

Bolnisi bələdiyyəsi

2019-cu il Bolnisi bələdiyyəsinin etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərində 57 infrastruktur layihəsi həyata keçirildi – cəmi 3 942 8196 lari.

- ❖ Yerli büdcədən ayrıldı- 1 600 4856lari;
- ❖ Regional İnkişaf Fondunun xərci- 1 552 680 lari;
- ❖ Dövlət büdcəsindən - 589 834 lari;
- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramıçərçivəsində sərf edilmiş məbləğ - 1 034 217 lari.

Dmanisi bələdiyyəsi

2019-cu il Dmanisi bələdiyyəsinin etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərində 59 infrastruktur layihəsi həyata keçirildi – cəmi 5 861 532 lari.

- ❖ Yerli büdcədən ayrıldı- 1 827 848 lari;
- ❖ Regional İnkişaf Fondunun xərci- 2 687 592 lari;
- ❖ Dövlət büdcəsindən - 155 576 lari;
- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramıçərçivəsində sərf edilmiş məbləğ-1 190 516 lari.

Tetridzğaro bələdiyyəsi

2019-cu ildə Tetridzğaro bələdiyyəsi üzrə etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərdə (7 kənd) ümumi dəyəri 1 773 000 lari təşkil edən, cəmi 8 infrastruktur layihə həyata keçirildi;

- ❖ Regional İnkişaf Fondunun xərci- 1 667 000 lari;
- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramıçərçivəsində sərf edilmiş məbləğ: 106 000 lari;

Zalqa bələdiyyəsi

Bələdiyyə üzrə etnik azlıqların məskunlaşdığı 19 kənddə infrastruktur layihələrinə ümumi cəmdə 4 455 959 lari xərcləndi;

- ❖ Dövlət büdcəsindən - 1 679 319 lari;
- ❖ Yerli büdcədən ayrıldı - 2 776 40 lari.

Marneuli bələdiyyəsi

2019-cu ildə Marneuli bələdiyyəsində ümumi dəyəri 19 044 606 lari təşkil edən 50 infrastruktur layihə həyata keçirildi.

- ❖ Kəndlərin Dəstəklənməsi Proqramı çərçivəsində ümumi dəyəri 11 953 000 lari olan 77 layihə həyata keçirildi;
- ❖ Yerli büdcədən ayrıldı - 48 080 lari;
- ❖ Regional İnkişaf Fondunun xərci - 1 232 000 lari.

2.1.1.10 Biznesin inkişafı üçün əlverişli mühitin formalaşdırılması, dövlət proqramlarının dəstəklənməsi trans-sərhəd iqtisadi münasibətlərin gücləndirilməsinə dəstəyin verilməsi

Samsxe-Cavaxeti bölgə administrasiyası biznesin inkişafına dairə dövlət proqramlarının informasiya kampaniyalarında qoşulmuşdur ki, bu cəhətdən, “Gürcüstanda istehsal elə”, “Gələcəyin əsasını qoy” kimi proqramlar xüsusilə vurğulanmalıdır. Bölgə administrasiyasının dəstəyi ilə il ərzində 3 dəfə bu proqramların təqdimatı həyata keçirildi.

2.1.1.11 İnfrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi

Samsxe-Cavaxeti regionunun əhalisinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması məqsədilə, dövlət və yerli büdcədən maliyyələşdirmə hesabına infrastruktur layihələri həyata keçirilir – yolların, içməli su sistemlərinin, körpülər, mini stadionların, məktəblərin və məktəbəqədər təlim-tərbiyə müəssisələrinin və başqa obyektlərin reabilitasiyası və tikintisi işləri görülür.

Hesabat dövründə etnik azlıqların məskunlaşdığı inzibati vahidlərdə dövlət və yerli büdcə hesabına ümumi dəyəri 19 813 000 lari təşkil edən, 144 layihə maliyyələşdirildi və həyata keçirildi. Xüsusilə:

- ❖ Axalsixe bələdiyyəsində – 41 layihə, ümumi dəyəri – 7 109 172 lari;
- ❖ Axalkalaki bələdiyyəsində – 58 layihə, ümumi dəyəri – 6 210 611 lari;
- ❖ Ninodzminda bələdiyyəsində – 44 layihə, ümumi dəyəri – 5 818 434 lari;
- ❖ Aspindza bələdiyyəsində – 1 layihə, ümumi dəyəri – 674 784 lari.

Məqsəd: 2.1.2 Etnik azlıq nümayəndələrinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına dəstəyin göstərilməsi

2.1.2.1 Şəhər büdcəsi ilə nəzərdə tutulmuş sosial proqramlar və xidmətlərin tanınması məqsədilə informasiya görüşləri

Tbilisi ş. Sakrebulo su tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

2.1.2.2 Sosial cəhətdən müdafiəsiz etnik azlıq nümayəndələrinin ailələrinə yardımın göstərilməsi

“Dostluq evində” fəaliyyət göstərən etnik azlıq nümayəndələri, Batumi bələdiyyəsinin yerli büdcəsindən müxtəlif dini tədbirlərə ayrılmış məbləğin müəyyən hissəsi ilə aztəminatlı etnik azlıq ailələrinə yardımların, ərzaq məhsullarının verilməsini həyata keçirdilər. Xüsusilə, 2019-cu ilin ikinci və dördüncü rübündə rus, Ukrayna və alman etnik qrupuna mənsub sosial cəhətdən müdafiəsiz 326 ailəyə birdəfəlik yardım göstərildi.

2.1.2.3 İnfrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi

İnfrastrukturun reabilitasiyası⁷

Müxtəlif layihələrin, o cümlədən infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi yolu ilə etnik azlıq nümayəndələrinin sosial vəziyyətlərinin yaxşılaşdırılmasına dəstək göstərildi. Yolların reabilitasiyası, xarici işıqlandırma və daxili yolların abadlaşdırılması, suvarma və kanalizasiya sisteminin reabilitasiyası və s. həyata keçirildi.

Samsxe-Cavaxeti regionu

- ❖ Samsxe-Cavaxeti regionu bələdiyyələrində (Axalsixe, Adigeni, Aspindza, Axalkalaki, Borcomi, Ninodzminda) Gürcüstan Regionlarında həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, ümumi dəyəri 24 413 867 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği-21 635 672 lari 38 layihə maliyyələşdirildi.
- ❖ Yüksək Dağlıq Qəsəbələrin İnkişafı Fondu tərəfindən ümumi dəyəri 687 718 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği - 653 332 lari 1 layihə maliyyələşdirildi.

Kvemo Kartli regionu

- ❖ Kvemo Kartli regionu bələdiyyələrində (Rustavi, Bolnisi, Dmanisi, Qardabani, Tetridzğaro, Marneuli, Zalqa) Gürcüstanın Regionlarında həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, ümumi dəyəri 44 715 268 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği - 38 539 369 lari 67 layihə maliyyələşdirildi.
- ❖ Yüksək Dağlıq Qəsəbələrin İnkişafı Fondu tərəfindən ümumi dəyəri 284 895 lari təşkil edən, o cümlədən Dağ Fondunun məbləği 270 650 lari 3 layihə maliyyələşdirildi.

Kaxeti regionu

- ❖ Kaxeti regionu bələdiyyələrində (Axmeta, Laqodexi) Gürcüstanın Regionlarında həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, ümumi dəyəri 10 135 576 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği - 9 459 892 lari 28 layihə maliyyələşdirildi

2.1.2.4 Etnik azlıqların bələdiyyələrinin və başqa idarələrin sosial proqramlarından faydalanması və bərabər bölüşdürülməsinə dəstəyin göstərilməsi

⁷Bax, Əlavə 1

Samsxe-Cavaxeti regionu əhalisi üçün Sağlamlıq üzrə dövlət proqramı ilə yanaşı, yerli özünüidarə orqanları müxtəlif sosial proqramları da həyata keçirirlər. 2019-cu il ərzində Axalkalaki, Ninodzminda və Axalsixe bələdiyyələrində 22 790 benefisiar 2 234 591 lari həcmində yardım aldı, buradan 1 220 285 lari 8145 etnik azlıq nümayəndəsinin payına düşdü. Xüsusilə:

- ❖ Ninodzminda bələdiyyəsində yerli özünüidarə orqanı 1370 benefisiara 366 000 lari maliyyə yardımı göstərdi ki, buradan 1020-i etnik azlıq nümayəndəsidir və ümumilikdə 258 000 lari yardım aldılar;
- ❖ Axalkalaki bələdiyyəsində 1658 benefisiar 736580 lari maliyyə yardımı aldı ki, buradan 1359-u etnik azlıq nümayəndəsidir, hansılara ki, 61362 lari yardım verildi;
- ❖ Axalsixe bələdiyyəsində 19 762 benefisiar 1 132011 lari maliyyə yardımı aldı ki, buradan 5730-u etnik azlıq nümayəndəsidir, hansılara ki, 350 923 lari yardım verildi;

Fəaliyyət Planından əlavə həyata keçirilmiş tədbirlər:

2019-cu ildə Kaxeti regionu üzrə bələdiyyələrin sosial yardım proqramı çərçivəsində, 1100-dən çox benefisiara 284 903 lari miqdarında yardım göstərildi.

- ❖ **Axmata bələdiyyəsi** əhalisinin 2019-cu il üzrə sosial yardım proqramı çərçivəsində, eyni bələdiyyənin ərazisində yaşayan 173 etnik azlıq nümayəndəsinə tibbi baxımdan (58 944 lari), -32 benefisiara sosial baxımdan 5710 lari civarındayardım göstərildi;
- ❖ **Telavi bələdiyyəsində** yaşayan etnik azlıq nümayəndələrinə 2019-cu ildə sağlamlıq və sosial proqramlar əsasında 57 658 lari xərcləndi;
- ❖ **Laqodexi bələdiyyəsi** əhalisinə sağlamlıq və sosial müdafiə proqramı çərçivəsində, 376 etnik azlıq nümayəndəsi proqramdan faydalandı, ümumilikdə 53 663 75 lari sərf olundu.
- ❖ **Saqareco bələdiyyəsi** ərazisində yaşayan sosial cəhətdən müdafiəsiz etnik azlıqlarla bağlı sosial proqramlar, sosial cəhətdən müdafiəsiz əhalinin ambulator müalicəsi, əməliyyatları, dərman vasitələri, reabilitasiya və müayinələrinin ümumi məbləğinin 50-70%-nin maliyyələşdirilməsi həyata keçirildi, 119 vətəndaş təmin edildi, 76 545 lari verildi (o cümlədən onkoloji xəstələrə tibbi yardımın göstərilməsi);
- ❖ **Kvareli bələdiyyəsinin** “Əhalinin sağlamlıq və sosial müdafiəsi proqramı” çərçivəsində 95 etnik azlıq nümayəndəsi cari proqramdan faydalandı və ümumilikdə 21 263 lari xərcləndi.

Strateji məqsəd 3

Keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığının təmin edilməsi və dövlət dili biliklərinin təkmilləşdirilməsi

Hesabat dövründə, vətəndaş integrasiyasının əhəmiyyətli aləti kimi, keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığının təmin olunmasına və dövlət dili biliyi səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirilmişdir. Etnik azlıqların təhsilin bütün pillələri üzrə (məktəbəqədər, ümumi, ali, peşə), o cümlədən doğma dildə təhsilə yiyələnmək imkanları mövcuddur. Gürcüstanda 207 qeyri-gürcü dilli ümumi məktəb və 84 qeyri-gürcü dilli bölmə fəaliyyət göstərir.

Qeyd olunan strateji məqsəd çərçivəsində, bir neçə tədbir və proqram həyata keçirilmişdir. Bütün bunlar aşağıdakı prioritet məqsədlərin həyata keçirilməsinə xidmət edirdi:

- ❖ Etnik azlıqların nümayəndələri üçün məktəbəqədər təhsil imkanlarının yüksəldilməsi və ümumi təhsilin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına;
- ❖ Ali təhsilin əlçatanlığının təmin olunmasına;
- ❖ Peşə və yetkinlik yaşına çatmışların təhsilinin əlçatanlığının yaxşılaşdırılmasına;
- ❖ Dövlət dilinə yiyələnmək səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına.

Aralıq hədəf: 3.1 Etnik azlıq nümayəndələri üçün məktəbəqədər təhsilin əlçatanlığının yüksəldilməsi

Məqsəd: 3.1.1 Məktəbəqədər təhsil proqramının işlənilib hazırlanması, tədris resursları modellərinin yaradılması, tərbiyəçi müəllimlərin və inzibati heyətin peşəkar inkişafı proqramlarının hazırlanması

3.1.1.1 Zalqa bələdiyyəsinin məktəblərində məktəbəqədər tərbiyə idarələrinin tikintisinin ikinci mərhələsinin həyata keçirilməsi (tikintinin başa çatdırılması və inventarla təchiz edilməsi)

Zalqa bələdiyyəsinin kəndlərində məktəbəqədər tərbiyə idarələrinin inşaat işləri başa çatdırılmışdır. Bütövlükdə 4 uşaq bağçası tikilmişdir.

3.1.1.2 Qardabanidə Ağtəhlə-Qaratəhlədə bağça tikintisinin ikinci mərhələsinin həyata keçirilməsi, eləcə də məktəbəqədər hazırlıq proqramlarının planlaşdırılması və Kvemo Kartli bələdiyyələrində bu proqramların işlənilib hazırlanması

Qardabani bələdiyyəsində 5 körpələr evi-uşaq bağçası tikilmişdir. Hazırda 1 uşaq bağçasının tikintisi davam etdirilir.

3.1.1.3 Məktəbəqədər tərbiyə idarələrində qeyri-gürcü dilli qrupların formalaşdırılması və dövlət dilinin tədrisinə dəstəyin verilməsi. Qeyri-gürcü dilli uşaq bağçalarının maddi-texniki bazasının təchizatı, təlim-tərbiyə üçün zəruri şəraitin yaradılması

İl ərzində Samsxe-Cavaxeti bölgəsinin yerli büdcəsinin maliyyələşdirilməsi hesabına, Axalsixenin, Axalkalakinin və Ninodzminda bələdiyyələrinin 7 məktəbəqədər tərbiyə idarələrində ümumi dəyəri 1 121 348 ləri dəyərində reabilitasiya işləri aparılmışdır.

Əlavə tədbirlər:

Bolnisi bələdiyyəsində mövcud olan 12 uşaq bağçasının tam reabilitasiyası keçirilmişdir. 11 uşaq bağçasında gürcü dilinin inteqrasiyalı tədrisi davam etdirilir. Naxiduri, Muxrana və Bolnisi kəndlərində məktəbə hazırlıq üzrə Maarifləndirici Gün Mərkəzləri fəaliyyət göstərir.

Məktəbəqədər tərbiyə idarələrində-Pankisi dərəsinin uşaq bağçalarında (11 bağça və 17 qrup) “Məktəbə hazırlıq proqramı” fəal tətbiq olunur və bu sahədə iş bu il də davam etdiriləcəkdir.

Aralıq hədəf : 3.2 Keyfiyyətli ümumi təhsilin həm dövlət, həm də ana dilində əlçatanlığının yüksəldilməsi

Məqsəd: 3.2.1 Keyfiyyətli ikidilli təhsilin tətbiqinə kömək göstərmək məqsədi ilə Milli Tədris Planının və maarif resurslarının təkmilləşdirilməsi və inkişaf etdirilməsi

3.2.1.1 Azərbaycan, erməni, və rus dillərində milli tədris olimpiadalarının keçirilməsi

PHŞ Qiymətləndirmə və Milli İmtahan Mərkəzi tərəfindən təşkil olunmuş, 2018-2019-cu tədris ilinin milli tədris olimpiadasında ikinci turda 80 Azərbaycan dilli, 126 erməni dilli və 180 rus dilli şagird iştirak etmişdir. Olimpiadanın üçüncü turunda 15 erməni dilli və 46 rus dilli şagird iştirak edirdi.

3.2.1.2 Rus, erməni və Azərbaycan dillərində məktəb buraxılış imtahanlarının keçirilməsi

2019-cu ildən bütün məktəblər üçün məktəb buraxılış imtahanları ləğv olundu (2019-cu ilin 8 aprel tarixli, “Ümumi təhsil barədə” Gürcüstan Qanununa edilmiş dəyişikliyə əsasən, və “Məktəbin buraxılış imtahanlarının keçirilməsi qaydaları və şərtlərinin təsdiq olunması barədə” Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinin 2011-ci il 7 aprel tarixli N48/n əmri qüvvəsini itmiş elan edildi.

Məqsəd: 3.2.2 Qeyri-gürcü dilli məktəb müəllimlərinin peşəkarlığının yüksəldilməsinə şəraitin yaradılması

3.2.2.1 Qeyri-gürcü dilli məktəblərdə təhsil alan ərizəçilərin fənn imtahanının, fənn və peşəkar kompetensiyalarının rus, erməni və Azərbaycan dillərində təsdiqinin aparılması

2019-cu ildə PHŞ Qiymətləndirmə və Milli İmtahan Mərkəzi tərəfindən keçirilmiş yay fənn imtahanında, fənn və peşəkarlıq kompetensiyalarını təsdiq etmə testləşdirilməsində 2126 ərizəçi iştirak etmişdir, bunlardan:

- ❖ 880 nəfər test tapşırıqlarının verilməsi üçün Azərbaycan dilini seçmişdir;
- ❖ 262 nəfər rus dilini;
- ❖ 984 nəfər erməni dilini.

Eləcə də, aplikantların cari ildə 2019-cu ilin payızında təşkil edilmiş fənn imtahanında, fənn və peşəkarlıq kompetensiyalarının təsdiq olunması testləşdirilməsində iştirak etmək imkanları var idi. Buna müvafiq olaraq, 2019-cu ilin payızında təşkil edilmiş fənn imtahanında, fənn və peşəkarlıq kompetensiyalarının təsdiq olunması testləşdirilməsində iştirak edənlərin statistik göstəriciləri belədir:

- ❖ 672 aplikant test tapşırığını Azərbaycan dilində verilməsini seçmişdir;
- ❖ 140 nəfər rus dilində;
- ❖ 753 nəfər erməni dilində.

Hesabat dövründə, PHŞ Müəllimlərin Peşə Hazırlığı Mərkəzi qeyri-gürcü dilli məktəblərinə tərəfdaşlıq proqramı işləyib hazırlamışdır ki, bunda da məqsəd dövlət dilini gücləndirmək yolu ilə , etnik azlıqların nümayəndələri ilə toplum halında yaşayan regionların qeyri-gürcü məktəblərinin müəllimlərinin peşəkarlığının inkişaf etdirilməsi və təlim-tədris prosesinin yaxşılaşdırılmasına şərait yaratmaqdan və eləcə də, məktəbin bazasında qeyri-formal tədris təcrübəsini yaxşılaşdırmaqdan ibarətdir. Proqramın vəzifələri bunlardır:

- ❖ Ümumi təhsil əsasında etnik azlıqlar üçün dövlət dilində keyfiyyətli təhsil almağın təmin edilməsi;
- ❖ Etnik azlıqların cəm şəkildə məskunlaşdıqları bələdiyyələrdə dövlət dili pedaqoqlarının ixtisaslı kadrlarının hazırlanmasının təmin edilməsi;

- ❖ Qeyri-formal təhsil yolu ilə etnik azıqların şagirdləri üçün ümumi mədəni-maarif məkanına integrasiyasına şərait yaratmaq.

Proqram çərçivəsində, 2019-cu il ərzində Samsxe-Cavaxetinin, Kvemo Kartlinin və Kaxetinin 175 qeyri-gürcü ümumi məktəbində, kadr qıtlığını doldurmaq məqsədi ilə, 2018-2019-cu tədris ilində 285 müəllim ezam olunmuşdur (Milli Tədris Planı nəzərə alınmaqla müxtəlif fənn istiqamətləri ilə 121 müəllim-məsləhətçi, 85 nəfər köməkçi müəllim və 77 nəfər ikidilli köməkçi müəllim). 2019-2020-ci ildə proqramın iştirakçılarının miqdarı dəyişmişdir: 169 məktəbə 121 müəllim-məsləhətçi, 75 köməkçi müəllim və 69 ikidilli köməkçi müəllim göndərilmişdir.

Bələdiyyələr	Təmin edilmiş məktəblərin sayı	İştirakçıların sayı	Məsləhətçi müəllim	Köməkçi-müəllim	İkidilli köməkçi müəllim
Axalkalaki	24	31	17	8	6
Axalsixe	11	13	1	9	3
Axmeta	1	2	0	2	0
Bolnisi	19	32	15	9	8
Qardabani	14	29	10	13	6
Dmanisi	4	5	3	2	0
Laqodexi	2	3	0	2	1
Sadareco	4	7	4	1	2
Zalqa	8	11	6	2	3
Ninosminda	23	30	13	3	14
Marneuli	59	101	52	23	26
Cəmi	169	265	121	75	69

Əlavə tədbirlər:

“Qeyri-gürcü dilli məktəblərin dəstəklənməsi” proqramı çərçivəsində (mart-iyul) Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli və Kaxeti regionlarının qeyri-gürcü dilli məktəblərinin yerli müəllimlərinin birinci axınına dövlət dilinin tədrisi kursu keçirildi ki, kursa 306 dinləyici qatıldı (A1 səviyyəsi üzrə -150; A2 səviyyəsi üzrə -89; A2+ səviyyəsi üzrə -46; B1 səviyyəsi üzrə -21).

2019-cu ilin oktyabr ayında müəllimlərin ikinci axını üçün dövlət dilinin tədrisi başladı. Bu mərhələdə dövlət dilinin tədrisi kursuna 349 dinləyici qatılmışdır.

Proqram çərçivəsində, gürcü dilinin ikinci dil kimi tədrisi üzrə uzunmüddətli kursun üç trening modulu işlənib hazırlandı (oxu istiqaməti, dinləmə və danışq istiqaməti, yazı istiqaməti). Qeyd edilmiş trening modullar qeyri-gürcü dilli yerli gürcü dilini ikinci dil kimi tədris edən müəllimlərə keçirildi. Birinci modul –oxu istiqamətini hədəf məktəblər üzrə 303 müəllim keçdi. İkinci modul –dinləmə və danışq istiqamətini 216 dinləyici, üçüncü modulu –yazı istiqamətini isə 270 pedaqoq dinlədi.

Proqram çərçivəsində gürcü dili ikinci dil kimi fənninin kompetensiyasının təsdiqlənməsi üçün hazırlıq treninq modulu işlənib hazırlandı, hansı ki, cari ilin oktyabrında Samsxe-Cavaxetinin, Kvemo Kartli və Kaxetinin qeyri-gürcü dilli məktəblərinin yerli, gürcü dilini ikinci dil kimi tədris edən 206 müəllimi üçün keçirildi.

Qeyri-formal təhsil istiqamətində proqram iştirakçıları tərəfindən 2019-cu ildə həyata keçirilmiş və sadalanan bu fəallıqlar təqribən 11 000 şagirdi əhatə etdi:

- ❖ Məktəb tərəfdaşlığı layihələri;
- ❖ Yaradıcılıq layihələri;
- ❖ Ədəbi dərnəklər;
- ❖ Viktorina: Kim? Harada? Nə zaman?
- ❖ Savadlılıq klubları;
- ❖ “Məktəbdə kino” layihəsi;
- ❖ Kalliqrafiya dərnəkləri;
- ❖ Tədris və sosial layihələr;
- ❖ Vətəndaş klubları;
- ❖ Media-savadlılıq klubları;
- ❖ Sərbəst dərslər;
- ❖ Gəzintilər;
- ❖ Teatr dərnəkləri.

Aralıq məqsədi: 3.3 Ali təhsilə əlçatanlığın genişləndirilməsi

Məqsəd:3.2.1Güzəştli siyasətin təmin edilməsi və tərəfdaşlıq

3.3.1.1 Azərbaycan, erməni və rus dillərində vahid milli imtahanlarında ümumi qabiliyyətlərin testləşdirilməsinin təmin olunması

Vahid milli imtahanların yalnız abxaz dilli, osetin dilli, azərbaycan dilli və erməni dilli ümumi qabiliyyətlərinin testləşdirilməsi əsasında qəbul olunmuş tələbələrin maliyyələşdirilməsi, hansılar ki, gürcü dilində hazırlığın yalnız maarif proqramı üzrə oxumalıdırlar və təhsillərini bakalavriat, müəllimlərin hazırlanmasının integrasiya edilmiş bakalavr-magistratura, diplomlaşdırılmış tibb/stomatologiya maarif proqramı üzrə davam etdirməlidirlər.

“Vahid Milli İmtahanların keçirilməsi Əsasnaməsinə və dövlət tədris qrantlarının paylanması qaydasının təsdiq olunması haqqında” Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinin 2011-ci il 18 fevral tarixli N19/n əmrində 2019-cu il martın 6-da həyata keçirilmiş dəyişikliyə əsasən, gürcü dili üzrə hazırlığın maarif proqramına qəbul olunmaq üçün, incəsənət-yaradıcılıq və yaxud da idman maarif proqramından başqa, eləcə də, ali hərbi maarif idarəsinə qəbul olunarkən, Vahid Milli İmtahanların yalnız Azərbaycan və yaxud da erməni dillərində ümumi qabiliyyətlər imtahanının, yaxud da osetin və abxaz dillərində imtahanın keçirilməsi məcburidir.

2019-cu ilin Vahid Milli İmtahanlarında iştirak etdi və seçdi:

- ❖ Ümumi qabiliyyətlər üzrə erməni dilində-573 abituriyent;
- ❖ Ümumi qabiliyyətlər üzrə Azərbaycan dilində-1887 abituriyent;

- ❖ Ümumi qabiliyyətlər üzrə osetin dilində-5 abituriyent;
- ❖ Ümumi qabiliyyətlər üzrə abxaz dilində-1 abituriyent.

Gürcü dilində hazırlığın maarif proqramı çərçivəsində 2019-cu ilin Vahid Milli İmtahanların nəticələrinə əsasən, iştirakçı, təhsili davam etdirmək hüququ qazanmış və Dövlət təhsil qrantı ilə maliyyələşdirilmiş şəxslərin statistik göstəriciləri:

Gürcü dilində hazırlıq proqramı	2019-cu il		
	İştirak etdilər	Təhsilini davam etdirmək hüququ qazandı	Dövlət təhsil qrantı qazandı
Erməni dilli ümumi qabiliyyətlər	573	436	93
Azərbaycan dilli ümumi qabiliyyətlər	1887	893	96
Osetin dili	5	5	4
Abxaz dili	1	1	1

3.3.1.2 Etnik azlıqların nümayəndələri üçün ali təhsilin əlçatanlığının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə, onlara imtahanlar barədə informasiyanın verilməsi (Açıq qapı günlərinin təşkil olunması)

2019-cu ildə Mərkəz Axalsixenin, Axalkalakinin, Marneulinin, Laqodexinin, Dmanisinin Ninodzmindanın bələdiyyələrində, eləcə də, Kutaisidə, Tbilisidə və Batumidə informasiya görüşləri keçirdi. Benefisiarların sayı 1500 abituriyent təşkil edirdi.

3.3.1.3 Samsxe-Cavaxeti, Kaxeti və Kvemo-Kartli regionlarında etnik azlıqların nümayəndələri üçün informasiya kampaniyası

Hesabat dövründə, etnik azlıqların nümayəndələrinin toplum halda məskunlaşdıqları regionlarda (Kvemo-Kartli, Samsxe-Cavaxeti və Kaxeti) NATO və Avropa İttifaqı haqqında İnformasiya Mərkəzinin regional nümayəndələri məktəb şagirdləri üçün 29 görüş keçirmişlər ki, bunlarda da IX-XII siniflərin 950-dək şagirdi iştirak etmişdir. Görüşləri keçirməkdə məqsəd Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantika integrasiyası prosesi barədə məlumatlandırmaqdan ibarət idi. Gənclərlə NATO və Avropa İttifaqı mövzunda görüşlər keçirildi, görüşlər maarifləndirici-intellektual aktivliklər, müsabiqələr və viktorinalar ilə müşayiət olundu. Qalib şagirdlərə həvəsləndirici mükafatlar da təqdim olundu.

3.3.1.4 „1+4 proqramı” çərçivəsində etnik azlıqların nümayəndələri üçün ali təhsilin əlçatanlığının təmin edilməsi və bu məqsədlə informasiya görüşlərinə qoşulma

David Ağmaşenebeli adına Milli Müdafiə Akademiyası hər tədris ilində gürcü dilində hazırlıq proqramını həyata keçirir. “Ali təhsil haqqında” Gürcüstan Qanunu ilə müəyyənləşdirilmiş kvota çərçivəsində, akademiyanın qeyd olunan proqramına hər il etnik azlıqların 14 nümayəndəsi, o cümlədən: 6 nəfər etnik azərbaycanlı, 6 nəfər etnik erməni, 1 nəfər etnik abxaz və 1 nəfər osetin qəbul edilir. 2019-2020-ci tədris ili üçün, akademiya gürcü dili hazırlığı proqramına 11 dinləyici qəbul edilmişdir. Bundan 6 nəfəri azərbaycan dilli, 5 nəfər isə erməni dilli vətəndaşdır.

Akademiya etnik azlıqların nümayəndələri olan şagirdlər üçün 2019-cu hesabat ilinin birinci və ikinci rübündə həyata keçirilmiş informasiya kampaniyasına qoşulmuşdu və Samsxe-Cavaxeti və Kvemo-Kartli bölgələrində keçirilmiş informasiya görüşlərində iştirak etmişdi. 5 Görüş keçirildi: bundan 4 görüş Kvemo-Kartli və Kaxeti regionlarında yaşayan gənclərlə (Dmanisi, Bolnisi və Laqodexi bələdiyyələrində), 1 görüş isə Samsxe-Cavaxeti regionunda, Ninosminda bələdiyyəsində yaşayan gənclərlə keçirilmişdir.

3.3.1.5 „1+4 Stajkeçmə proqramı, ali və peşə təhsilinin əlçatanlılığı baxımından mövcud olan imkanlar barədə informasiyanın əlçatanlılığı” layihəsinin həyata keçirilməsi

Dövlət Naziri Aparatının “Etnik azlıqlar arasında ali və peşə təhsilinin əlçatanlığının dəstəklənməsi” layihəsi çərçivəsində həmyaşid maarifçilər etnik azlıqların məskunlaşdıqları regionların (Kvemo-Kartli, Samsxe-Cavaxeti və Kaxeti) 177 kəndində 172 görüş keçirmişlər və məktəbin buraxılış siniflərinin şagirdlərinə (2752 benefisiara) ali və peşə təhsili, Avropada təhsil almaq imkanları, eləcə də, 1+4 imtiyazlı siyasət barədə informasiya vermişlər. Layihə Gürcüstanın BMT Assosiasiyası və “Vətəndaş İntegrasiyası və Millətlərarası Əlaqələr Mərkəzi”nin (CCIIR) tərəfdaşlığı ilə həyata keçirilmişdir.

Aralıq hədəf: 3.4 Peşə təhsili və yetkinlərin təhsillə təmin edilməsi

Məqsəd: 3.4.1 Peşə təhsil ocaqlarında etnik azlıq nümayəndələrinin iştirakının yaxşılaşdırılması, eləcə də yetkin əhali üçün dövlət dilinin öyrənilməsinin əlçatanlığının təmin edilməsi

3.4.1.1 Ərizəçilər tərəfindən yalnız peşə maarifi proqramının çərçivə sənədi əsasında yaradılmış peşə maarifi proqramları seçildiyi təqdirdə, rus, Azərbaycan və yaxud da erməni dillərində peşə test imtahanlarının keçirilməsi

Etnik azlıqların nümayəndələrinin 2015-ci ildən başlayaraq, erməni, rus və yaxud da Azərbaycan dillərində peşə testləşməsi keçmək və dövlətin maliyyələşdirilməsi ilə peşə proqramlarının həyata keçirildiyi maarif idarələrinə qəbul olunmaq imkanları vardır. Qəbul olunduqdan sonra, onlar peşəyə yiyələnənədək gürcü dilinin modulunu öyrənirlər. Qeyri-gürcü testləşdirilməsi əsasında peşə maarifi idarələrində 2019-cu ilin yaz qəbulu çərçivələrində, 90 şəxs peşə testləşdirilməsini erməni, rus və yaxud da Azərbaycan dilində keçmək arzusunda olduğunu bildirdi ki, bundan da 24 nəfər şəxs peşə maarifi proqramlarını həyata keçirən idarəyə qəbul olundu və gürcü dili modulunun öyrənilməsinə qoşuldu. Testi keçmək məqsədilə 122 nəfər şəxs qeydiyyatdan keçdi ki, bundan da 52 nəfəri qəbul olundu.

Bununla yanaşı, etnik azlıqların nümayəndələri üçün peşə əlçatanlığını yaxşılaşdırmaq məqsədilə, Axalkalaki (layihələndirmə) və Marneuli (tikintiyə başlamaq prosedurları) bələdiyyələrində peşə maarifi idarəsinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə işlərə başlandı.

O ki, qaldı peşə testləşdirilməsində iştirak etmiş Azərbaycan dilli, erməni dilli və rus dilli aplikantlar barədə statistik göstəricilərə, PHŞ Qiymətləndirməsinə və Milli İmtahan Mərkəzi tərəfindən, 2019-cu ilin yazında (may ayında) təşkil olunmuş peşə seçimi testlərində iştirak etmişdir:

- ❖ Azərbaycan dilli 11 aplikant;
- ❖ Erməni dilli 9 aplikant;
- ❖ Rus dilli 35 aplikant.

2019 –cu ilin payızında təşkil edilmiş peşə testləşdirilməsində göstəricilər belə bölüşdü:

- ❖ Azərbaycandilli 19 aplikant;
- ❖ Rusdilli 66 aplikant;
- ❖ Ermənidilli 8 aplikant.

3.4.1.2 Etnik azlıqların yetkin nümayəndələri üçün dil baryerini aşmaq məqsədilə, gürcü dilini öyrədən kursların tövsiyə edilməsi

Gürcü dilinin tədrisinin əlçatanlığını təmin etmək məqsədilə Tbilisi ş. Sakrebuloşu bu missiyanı “Dostluq evi”ndə cari layihə-“Gürcü dilinin tədrisi kurslarının” vasitəsi ilə həyata keçirir. 2019-2020-ci illər üçün bu kursların 50-yə qədər dinləyicisi vardır.

3.4.1.3 Batumi ş. “Dostluq evi” çərçivəsində etnik azlıq nümayəndələri üçün gürcü dilini pulsuz tədris edən kursların tövsiyə edilməsi

Batumi ş. Bələdiyyəsinin Meriyası tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilmədi.

3.4.1.4 Gürcü dili gününə həsr olunmuş tədbir

Barışiq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Dövlət Naziri Aparatının təşəbbüsü ilə, Gürcüstanın qeyri-gürcü məktəblərinin doqquzuncu sinif şagirdləri üçün “Mən gürcü dilində yazıram” müsabiqəsi keçirilmişdir ki, bunda da məqsəd gürcü dilini populyarlaşdırmaqdan, etnik azlıq nümayəndələri olan şagirdlər üçün dövlət dilində yazı kompetensiyalarını inkişaf etdirməkdən və həvəsləndirməkdən ibarət idi. 3 nəfər qalib müəyyənləşdirildi, onlara fərmanlar və hədiyyələr verildi. Tədbir İvane Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universiteti ilə əməkdaşlıq və Gürcüstan Təhsil, Elm, Mədəniyyət və İdman Nazirliyinin tərəfdaşlığı ilə keçirilmişdir.

3.4.1.5 Ümumtəhsil məktəblərində, Axalsixenin “Opizar” texniki təhsil məktəbində regionun sosial və iqtisadi inkişafı strategiyası və fəaliyyət planı ilə tanışlıq və əmək bazarında tələbat olan peşələr barədə şagirdlərin məlumatlandırılması məqsədilə keçirilən görüşlər - haqqında məlumatımız yoxdur

3.4.1.6 Qeyri-gürcü dilli məhkumlar üçün dövlət dilinin tədrisi kursunun təmin edilməsi

Penitensiar müəssisələrdə təhsilin zəruriliyinin tədqiqi ilə qeyri-gürcü dilli benefisiarların gürcü dilinə yiyələnmələrinin vacibliyi müəyyən olunmuşdur. 2019-cu il ərzində gürcü dilini tədris edən kurslara 86 nəfər benefisiar qoşulmuşdu.

Hesabat dövründə PHŞ Zurab Jvaniya adına Dövlət İdarəçilik Məktəbi tərəfindən həyata keçirilmiş işlər:

- ❖ Dövlət dilinin tədrisi proqramı çərçivəsində “Ünsiyyət üçün gürcü dili” dərsliyi işlənib hazırlanmışdır;

- ❖ Dövlət dilinin tədrisi proqramı ilə məktəbin Gürcüstanın üç regionunda: Kvemo-Kartlida, Samsxe-Cavaxetida və Kaxetida yerləşən 10 Regional Tədris Mərkəzində, 2018-ci ildə qəbul edilmiş (84 qrup) etnik azlıqların 1342 və 2019-cu ildə qəbul edilmiş (162 qrup) 2206 nümayəndəsi tədrisi başa vurmuşdur;
- ❖ 276 tədris qrupu komplektləşdirilmişdir, burdan 207 mobil qrup 4 şəhərdə, 66 kənddə və 7 hərbi bazada təşkil edildi. Etnik azlıqların 3545 nümayəndəsi qəbul olundu;
- ❖ Dövlət dilinin tədrisi proqramının başa çatması ilə əlaqədar 10 Regional Tədris Mərkəzində yekun imtahanları keçirildi (testləşdirmə-söhbət) ki, bunda da ÜHHŞ Zurab Jvaniya adına Dövlət İnzibatlaşdırma Məktəbinin nümayəndələri və imtahan götürənlər iştirak edirdilər;
- ❖ Məktəb səhra-təlim bazalarında Gürcüstan Silahlı Qüvvələrində məcburi hərbi xidmətdə ilkin hərbi hazırlıq keçən etnik azlıqların nümayəndələri üçün gürcü dilinin tədrisi proqramını həyata keçirir. Algeti, Vaziani, Osiauri, Xtsisi, Kocori, Orxevi və Varsixe hərbi bazalarında. Dilə yiyələnməyin A1 səviyyəli proqramından etnik azlıqların 541 rekrutu istifadə etmişdir;
- ❖ Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin təşəbbüsü və köməyi ilə Axalkalaki və Ninodzminda bələdiyyələrinin daxili işlər orqanlarında çalışan şəxslər bu proqrama fəal qoşulmuşlar. Cəmi 24 polis işçisi hazırlanmışdır;
- ❖ PHŞ Dini Məsələlər üzrə Dövlət Agenliyi ilə əməkdaşlıq memorandumu çərçivəsində, etnik azlıqların 84 dindar şəxsindən ibarət 4 Regional Tədris Mərkəzi və Tbilisidə 7 tədris qrupu komplektləşdirdi. Dindar şəxslər A1 səviyyəli proqram üzrə dövlət dilinə fəal yiyələnirlər;
- ❖ Dövlət dilini öyrənmə proqramında həyata keçirilən dəyişikliklərlə tanış olmaq, pedaqoqlar üçün treninqlər keçirmək və pedaqoqları qiymətləndirmək məqsədilə Kutaisidə 60 pedaqoqun və 10 inzibatçının iştirakı ilə 2 günlük işçi görüşü keçirilmişdir;
- ❖ Tbilisi ş. Sakrebuloşu yanında “Dostluq evi” ilə əməkdaşlıq əsasında və “Gürcü dilini öyrənmək” layihəsi çərçivəsində, Tbilisidə yaşayan etnik azlıqların 44 nümayəndəsindən ibarət Dövlət dilini öyrənmə proqramının 3 mobil qrupu komplektləşdirilmişdir ki, bunlarda da A1 və A2 səviyyəsində gürcü dilinə yiyələnirlər;
- ❖ Məktəb „World vision international“ ilə əməkdaşlıqla “Əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə dövlət dilinin tədrisi ” layihəsi çərçivələrində A1 səviyyəli proqram ilə müvəqqəti sığınacağı olan 122 şəxs hazırlıqdan keçmişdir;
- ❖ Proqramların kataloqları, İnformasiya broşüraları və başqa materiallar hazırlandı və çap edildi;
- ❖ Tbilisi şəhərində “Gürcüstanda vətəndaş inteqrasiyası və insan kapitalının inkişafı üçün dövlət dili” mövzusunda konfrans keçirildi. Konfrans çərçivəsində Zurab Jvaniya adına Dövlət İdarəçilik Məktəbi Dövlət Naziri Aparatı, Dövlət Dili Departamenti və Gürcüstan Parlamentinin Milli Kitabxanası arasında ikitərəfli əməkdaşlıq memorandumu imzalandı ki, burda əsas məqsəd etnik azlıqlarda dövlət dilinin populyarlaşması məqsədilə tədris, maarif və informasiya layihələrini həyata keçirməkdən ibarətdir;
- ❖ TDU-nin humanitar elmlər fakültəsi ilə, Gənclər Mərkəzi ilə, PITA ilə və Amerika Dil Mərkəzi ilə birlikdə Ana dili gününə həsr olunmuş həftəlik planlaşdırıldı və keçirildi. “Gürcü dili-dövlət dilidir” mövzusunda esselər müsabiqəsi keçirildi ki, bunda da Dövlət Dilinin Tədrisi Proqramının

30-dək dinləyicisi və kalliqrafiya müsabiqəsində 7 qalib müəyyən edildi, onlara qiymətli hədiyyələr, sertifikatlar təqdim olundu;

- ❖ Axalkalaki Meriyanın tərəfdaşlığı ilə, Axalkalakidə “Ana dili” ilə əlaqədar, Mədəniyyət evinin divarında “Ana dili” pannosu açılmışdır;
- ❖ Dövlət dilinin populyarlaşdırılması məqsədilə Məktəbin nailiyyətli dinləyiciləri barədə film hazırlanmışdır;
- ❖ Məktəb Gürcüstanın Müstəqillik Gününə həsr olunmuş tədbirdə iştirak etdi. Kutaisidə, Veriko Ancaparidze adına bağda quraşdırılmış pavilyonda Məktəb tərəfindən buraxılmış dərsliklər sərgiləndi. “Gürcü dilini gürcü audio dərsləri ilə öyrən” audio diskləri, informasiya bukletləri nümayiş etdirildi ki, bunlarla tanışlıq da qonaqlara xeyli məlumat verdi; kalliqrafiya müsabiqəsinin qalibi ustad dərsi keçirdi.

Strateji məqsəd 4

Etnik azlıqların mədəniyyətinin qorunub saxlanması və tolerantlıq mühitinin təşviqi

Aralıq hədəf: 4.1 Mədəniyyət siyasətinin işlənməsi və həyata keçirilməsində etnik azlıqların rolu və əhəmiyyətinin göstərilməsi

Məqsəd:: 4.1.1 Etnik azlıqlara yönəlmis fəaliyyətin yaxşılaşdırılması; regional və yerli vahidlərlə koordinasiyanın təmin edilməsi

Hesabat dövründə, etnik azlıqların mədəniyyətlərinin mühafizəsini və populyarlaşdırılmasını, etnik azlıq nümayəndələrinin mədəni irslərinin qorunmasını nəzərdə tutan müxtəlif proqramların, layihələrin və tədbirlərin həyata keçirilməsi davam etdirildi. Mədəni özünüifadənin dəstəklənməsi və sonrakı integrasiyası məqsədilə, maliyyə dəstəyinin göstərilməsi əsasında muzeylərin və teatrların fəaliyyətlərinin dəstəklənməsi davam etdirildi.

4.1.1.1 Mədəni tədbirlərə dəstəyin göstərilməsi

Cari ildə Tbilisi ş. Sakrebulo “Dostluq evi”nin təşkilatçılığı ilə müxtəlif tədbirlər keçirildi, o cümlədən Latviyanın müstəqilliyinin 101-ci ildönümünə həsr olunmuş yubiley gecəsi təşkil olundu ki, bu toplantıda da 50-yə qədər qonaq iştirak edirdi.

4.1.1.2 Etnik azlıqların müxtəlif xalq, mədəni və dini bayramlarının qeyd olunması, eləcə də Gürcüstanın ənənəvi xalq, mədəni və dini bayramlarının təşkil olunmasına qoşulmaq

Hesabat dövründə, Batumi ş. Bələdiyyəsi meriyanın tərəfdaşlığı və “Dostluq evi”nin təşkilatçılığı ilə Gürcüstanda yaşayan müxtəlif etnik azlıqların 15-dək əhəmiyyətli mədəni xarakterli tədbiri həyata keçirildi.

4.1.1.3 İctimai xadimlərin (şairlər, yazıçılar) yubileylərinin qeyd edilməsi, şagird-tələbələrin iştirakı ilə ədəbi gecələrin təşkil edilməsi; görkəmli rəssamların yubileylərinin qeyd olunması və onların əsərlərindən ibarət sərgilərin təşkil edilməsi

Cari ildə etnik ukraynalılar Batumi İncəsənət Muzeyində keçirilən “Ukrayna payızı” tədbirdə iştirak etdilər. Bu tədbir çərçivəsində gürcü və ukraynalı rəssamlarının tematik rəsm əsərlərinin sərgisi təqdim edildi. Eləcə də

tələbə-gənclərin qatılması ilə “Dostluq evi”ndə “Ukrayna dilinin yaranması” tədbiri keçirildi və rəsm əsərlərinin “Literinq” müsabiqəsi təşkil olundu; Taras Şevçenkonun anadan olması gününə həsr edilmiş tədbir keçirildi.

4.1.1.4 “Gürcüstan və gürcülər şagird-gənclərin gözü ilə” mövzusunda etnik azlıqların gənc rəssamlarının təqdim etdikləri rəsm əsərlərinin sərgisinin keçirilməsinə şərait yaratmaq

Etnik azlıqların nümayəndələri olan gənc rəssamlara dəstək məqsədilə tematik əl işlərinin sərgisi təşkil olunmuşdur.

4.1.1.5 “Gürcüstanla tanış ol” layihəsi çərçivəsində, etnik azlıqlar üçün Gürcüstanın mədəniyyət abidələrinə və görməli yerlərinə səfərlərin təşkilinə şərait yaratmaq (ekskursiyaların, turların təşkil edilməsi)

Batumi ş. Bələdiyyəsi meriyası tərəfindən müxtəlif etnik azlıqlar qruplarının təşəbbüsləri ilə Gürcüstan miqyasında 5-ə qədər ekskursiya-baxış turu keçirilmişdir.

Əlavə tədbir:

“Gürcüstanı dolan-gəz” layihəsi çərçivəsində etnik azlıqlar üçün Gürcüstanın mədəniyyət abidələrinə və görməli yerlərinə səfər tədbirlərinə dəstək olmaq məqsədilə Qardabani bələdiyyəsi tərəfindən Gürcüstanın müxtəlif guşəsinə 15 tur təşkil olunmuş, bu turlarda 300 nəfər benifisiar iştirak etmişdir. İştirakçı etnik azlıqlar nümayəndələri arasında gənclərin sayı-80 nəfər olmuşdur.

4.1.1.6- 4.1.1.7 Novruz bayramı münasibətilə keçirilən tədbirlər, Beynəlxalq Qaçqınlar Günü, ədəbi gecələr, idman və mədəniyyət tədbirləri

Kvemo-Kartli regionu bələdiyyələrində müxtəlif mədəni tədbirlər keçirildi, o cümlədən Novruz bayramı qeyd olundu, ədəbi gecələr/poeziya gecələri, idman tədbirləri, Uşaqların Beynəlxalq Müdafiə Günüə həsr olunmuş tədbirlər keçirildi, sərgilər, xalq bayramları (Qardabanioba, Rustavi şəhəri günü) təşkil olundu.

4.1.1.8 Tolerantlıq həftəliyinin keçirilməsi

Tetridzğaro və Marneuli bələdiyyələrində Beynəlxalq Tolerantlıq Günüə həsr olunmuş müxtəlif növ tədbirlər keçirilmişdir.

4.1.1.9 Beynəlxalq Qadınlar Günüə həsr edilmiş tədbirlər (3 və 8 mart)

Kvemo-Kaxeti regionunun bələdiyyələrində, şəxsən Qardabani, Bolnisi, Marneuli, Dmanisi və Zalqa bələdiyyələrində Beynəlxalq Qadınlar Günüə və Ana Günüə həsr olunmuş tədbirlər keçirildi.

4.1.1.10 Müstəqillik Günüə həsr edilmiş tədbirlər (26 May)

Kvemo-Kartli regionunun bələdiyyələrində, şəxsən, Qardabani, Dmanisi, Marneuli və Zalqa bələdiyyələrində Gürcüstanın Müstəqillik Günüə həsr olunmuş tədbirlər keçirildi.

4.1.1.11 Regionda keçiriləsi mədəni tədbirlərə etnik azlıqların qoşulmasının təmin edilməsi

Samsxe-Cavaxeti Diyar Administrasiyası bu tədbirlərin əlaqələndirilməsinə fəal dəstək verir, hansılar ki, etnik azlıqların mədəniyyət və özünəməxsusluğunun qorunub saxlanmasına şərait yaradır. Etnik azlıqların kompakt şəkildə məskunlaşdıqları inzibati vahidlərdə klub idarələri və musiqi məktəbləri fəaliyyət göstərir, mahnı və rəqs ansambları yaradılmışdır. Axalkalaki və Axalsixe şəhərlərində rəssamlıq məktəbləri fəaliyyət göstərirlər ki, bunlar da yerli və beynəlxalq sərgilərdə ardıcıl olaraq fəal iştirak edirlər. Hesabat dövründə etnik azlıq nümayəndələrinin fəal qoşulmaları ilə neçə-neçə tematik tədbir təşkil olunmuşdur ki, bunlarda da rəssamlıq kollektivləri öz etnoslarının mədəniyyət və ənənələrini nümayiş etdirmişlər. Şəxsən, erməni şairlərinin xatirəsinə həsr edilmiş günlər keçirilmiş, erməni kulinariyası festivalı təşkil olunmuş, xalq toxuculuq ustalarının əlişlərinin və rəssamlıq məktəblərinin əl işlərinin sərgisi təşkil edilmiş, intellektual viktorinalar, erməni xalq rəqslərinin festivalları, idman-sağlamlıq tədbirləri, “Cavaxeti baharı” festivalı, kənd bayramları və s. keçirilmişdir.

Aralıq hədəf: 4.2 Etnik azlıqların mədəni irslərinin mühafizə olunması və populyarlaşdırılması

Məqsəd: 4.2.1 Etnik azlıqların maddi və qeyri-maddi mədəni dəyərlərinin mühafizəsi

4.2.1.1 Etnik azlıqlarla PHŞ təşkilatlarının işlərinə şərait yaratmaq-tamaşalar, qastrollar, sərgilər, konsertlər

Etnik azlıqların mədəniyyət PHŞ təşkilatının illik büdcəsi 2019-cu ildə 1 877 700 lərini təşkil etmişdir.

Muzeylər:

- ❖ PHŞ Davit Baazov adına Gürcüstan Yəhudiləri və Gürcü-Yəhudi Əlaqələri Tarixi Muzeyi -- büdcəsi 117 500 ləri; 26 tədbir keçirilmişdir;
- ❖ PHŞ Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Mədəniyyəti Muzeyi-büdcəsi 48 000 ləri, 24 tədbir keçirilmişdir;
- ❖ PHŞ Smirnovlar Muzeyi- 60160 ləri, 10 tədbir keçirilmişdir;

Qeyd edilən PHŞ muzeyləri tərəfindən 200-ə qədər tədbir keçirilmişdir ki, bunların ümumi büdcəsi 206 000 lərini təşkil etmişdir.

Teatrlar:

❖ PHŞ Heydər Əliyev adına Tbilisi Azərbaycan Peşəkar Dövlət Dram Teatrı

Hesabat dövründə PHŞ Heydər Əliyev Adına Tbilisi Azərbaycan Peşəkar Dövlət Dram Teatrının maliyyələşdirilməsi 175 000 lərini təşkil etmişdir. İl ərzində teatrın repertuarında üç tamaşa vardır. Bunlardan ikisi premyera tamaşasıdır. Teatr Qazaxıstanın və Türkiyənin teatr festivallarında iştirak etmişdir. Tamaşalarda iştirak etmiş tamaşaçıların ümumi sayı 3 000 nəfər olmuşdur.

❖ PHŞ Aleksandr Qriboyedov adına Peşəkar Rus Dram Teatrı

Teatrın illik büdcəsi 1 090 000 ləridir. Teatrın repertuarında 31 tamaşa vardır ki, bunlardan da 4-ü premyeradır. İl ərzində həyata keçirilmiş aktivlərin miqdarı 152; aktivliklər, necə ki, ölkənin regionlarına (Axalsixe, Batumi, Tkibuli, Çiatura), eləcə də xarici ölkələrə (Ermənistan, Ukrayna, Özbəkistan, Rusiya, Almaniya, Yunanıstan, Kipr) qastrolları da əhatə edir.

❖ PHŞ Petros Adamyan adına Erməni Dram Teatrı

Teatrın illik büdcəsi 400 000 lərini təşkil edir. İl ərzində onun repertuarında 11 tamaşa var idi ki, bunlardan da-6-sı premyera idi. Teatr ölkə daxilində qastrola olmuşdur (Ambrolauri, Axalsixə və Kvemo-Kartlinin kəndləri: Xocornu, Güllübağ, Zopi, Mirzoyevka, Bolnisinin Xaçınlı). Tamaşaçıların ümumi sayı 3000 insanı təşkil etmişdir.

4.2.1.2 Etnik azlıqların mədəni özünəməxsusluqlarını əks etdirən tədbirlərə şərait yaratmaq üçün müsabiqə

“Etnik azlıqların özünəməxsusluğunun qorunub-saxlanması və yaradıcılıq işinə şərait yaratmaq” məqsədilə müsabiqə keçirildi. Müsabiqədə 10 ədəd layihə sifarişi iştirak etdi və 6 qalib layihə aşkar edildi ki, bunların da ümumi maliyyələşdirilməsi 98 846 lərini təşkil etdi.

Müsabiqə nəticəsində aşkara çıxarılmış qalib layihələr çərçivələrində Gürcüstanda yaşayan müxtəlif etnik azlıqların nümayəndəsi olan ictimai xadimin həyat və yaradıcılığını əks etdirən 5 kitab-albom və audio-disk (cəmi 2150 nüsxə) nəşr olundu; Gənc Tamaşaçılar Teatrının səhnəsində abxaz mifləri və əfsanələri əsasında yaradılmış “Sara bara bzia bzo” əsəri tamaşaya qoyuldu. Tamaşanın premyerasında 800 tamaşaçı iştirak edirdi.

Bundan başqa, PHŞ Mədəni İrsin Mühafizəsi üzrə Milli Agentlik tərəfindən, 2019-cu ilin iyun ayında Gürcüstanda yəhudi icmasının qeyri-maddi mədəni irsinin inventarizasiyasına başlandı ki, bunun çərçivəsində də yəhudi icmasının nümayəndələri ilə, o cümlədən gürcü-yəhudi məktəbinin şagirdləri və pedaqoqları ilə görüşlər keçirildi. Inventarizasiya çərçivəsində “Yəhudi nağıllarını şəkilləndiririk” layihəsi keçirildi (gürcü-yəhudi məktəbinin aşağı sinif şagirdləri üçün, 20 şagird iştirak edirdi); “Mənim sevdiiyım bayram” (həmin məktəbin yuxarı sinif şagirdləri üçün, 8 şagird iştirak edirdi).

Eləcə də “Qeyri-maddi mədəni irsin köməyi” müsabiqəsinin birinci mərhələsi başa çatdı. Bunda Gürcüstanın ümumi və özəl məktəblərinin şagirdləri, o cümlədən qeyri-gürcü dilli, etnik azlıqların məskunlaşdığı regionların məktəb şagirdləri (Qorelovka-rus dilli; Ninodzminda, Patara Qonrio kəndi-erməni dilli; Marneuli bələdiyyəsi, Yuxarı Saral, Candar –Azərbaycan dilli).

4.2.1.3- 4.2.1.4 Gürcüstanda mövcud olan Polşa irsinin inventarizasiyası və tədqiqi

2019-cu ildə Gürcüstanda Polşa mədəni irsinin kompleks multiintizamli tədqiqi və inventarizasiyası proqramının birinci mərhələsi-Polşa memarları və mühəndisləri tərəfindən layihələndirilmiş tikililərin, polyaklara məxsus və yaxud da onların həyatına və fəaliyyətinə aid olan binaların və başqa obyektlərin inventarizasiyası həyata keçirildi. Tədbirin büdcəsi 94 500 lərini təşkil etdi.

4.2.1.5 Layihələr: „Rəngarəng Gürcüstan”, ”Pankisidə rəngarəng Gürcüstan”

PHŞ Giorgi Leonidze adına Gürcüstan Ədəbiyyat Muzeyi Gürcüstanda yaşayan etnik azlıqların cəmiyyətə inteqrasiyasına şərait yaratmaq, gənclərin məlumatlandırılması və yaradıcılıq qabiliyyətini inkişaf etdirilməsi məqsədilə ”Rəngarəng Gürcüstan” layihəsini həyata keçirdi ki, bu layihənin ümumi büdcəsi 42 000 lərini təşkil etdi. Layihə çərçivələrində Kvemi-Kartlinin, Samsxe-Cavaxetinin və Kaxetinin (Pankisi dərəsi) regionlarının etnik azlıqlarının məskunlaşdığı 6 bələdiyyədə və 7 kənddə (Ninodzminda, Marneuli, Bolnisi, Axalsixə, Axalkalakı, Axmeta, kəndlər: Duisi, Sakobiano, Coğolo, Daba Şaumyan, Algeti, Uştia, Tamarisi) görüşlər yaddaqalan idi. 60 aktivlik, o cümlədən mühazirə-seminarlar, yubiley tarixlərinin qeyd edilməsi, filmlərin göstərilməsi, tamaşalar, sərgilər, musiqi konsertləri və ədəbi-musiqili performanslar təşkil olundu. Bu tədbirlərdə iştirak edən insanların sayı 6000-ə qədər idi.

4.2.1.6 Novruz bayramının qeyd edilməsi

2019-cı il martın 21-də Tbilisi şəhər Sakrebuloşunda Novruz bayramı həftəliyinin yekun görüşü keçirildi. Sərgi təşkil olundu. Ənənəvi musiqi nümrələri ifa edildi. Tədbirdə 250 qonaq iştirak etdi.

4.2.1.7 Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlı gənc rəssamların sərgisi

PHŞ Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Mədəniyyət Muzeyi tərəfindən azərbaycanlı və gürcü gənc rəssamlarının birgə sərgisi keçirildi. Tədbirdə 70 qonaq iştirak etdi.

4.2.1.8 Etnik azlıqların qeyri-maddi mədəniyyətinin müdafiəsi və qorunub saxlanması. Adli-sanlı nümayəndələrə həsr edilmiş tədbirlərin qeyd olunması, sərgilərin təşkil edilməsi, bax 4.1.1.1

Əlavə tədbir:

2019-cu ildə PHŞ "Gürcüstan Milli Turizm Administrasiyası" tərəfindən həyata keçirilən aktivlik: 2 turist kataloqu-"Yəhudi irsi" və "Alman irsi" nəşr olundu.

Aralıq hədəf: 4.3. Mədəni rəngarəngliyin təşviqi

Məqsəd: 4.3.1 Mədəniyyətlərarası dialoqun inkişaf etdirilməsi

4.3.1.1 Etnik azlıqların nümayəndəsi yuxarı sinif şagirdlərinin DİN inzibati tikililərinə və David Ağmaşenebli adına Milli Müdafiə Akademiyasına səfəri

2019-cu il iyunun 19-da "Məktəbin, cəmiyyətin və polis əməkdaşlarının əməkdaşlığı" proqramının (SCOPE) iştirakçıları Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin PHŞ „112“-yə təşrif buyurdular, onların arasında etnik azlıqların 4 nəfər nümayəndəsi var idi. Həmin il oktyabrın 4-də isə layihənin "Şagirdlərdə təcili yardım nömrəsinin yaddaqalma qabiliyyətinin yüksəldilməsi" çərçivəsində „112“ Mədəni Maarif və Gənclər Mərkəzi "Hayartun"-un üzvlərini qonaq etdi ki, bunlar arasında da etnik azlıqların 19 nəfər yuxarı sinif şagirdi var idi.

4.3.1.2 Beynəlxalq PH International tərəfindən təşkil olunmuş tədbirlərə etnik azlıqların gənc nümayəndələrinin cəlb edilməsi

2019-cu ildə Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyi və qeyri-hökumət təşkilatı PH International-ın əməkdaşlığı ilə Acarıstan, Kaxeti, Sameqrelo, İmereti, Svanetini, Kvemo-Kartli və Quriya regionlarında hüquqi mədəniyyətdə hüquq mühafizə işçiləri və pedaqoqlar hazırlandılar. Hazırlıq keçmiş şəxslər 2019-2020-ci illər ərzində məktəb şagirdlərinə hüquq mədəniyyəti dərslərinin keçilməsini təmin edəcəklər.

4.3.1.3 Etnik azlıqların məskunlaşdıqları rayonlarda yerləşən muzeylərin maarif işləri baxımından gücləndirilməsi, muzey əməkdaşlarının treninqi və maarif proqramlarının və resursların hazırlanması baxımından köməyin göstərilməsi

2019-cı il ərzində Bolnisiyə yeni muzeyin tikintisi başa çatdırılmışdır ki, burada da daimi fəaliyyət göstərən sərgidə Kvemo-Kartli regionunun rəngarəngliyi təsvir olunacaqdır. Muzeydə şagirdlər üçün xüsusi proqramlar hazırlanır. Muzeyin 2020-ci ildə açılması planlaşdırılmışdır. Etnik azlıqların məskunlaşdıqları rayonlarda- Bolnisi, Dmanisi, Axalsixə-seçilmiş muzeylərin əməkdaşları hazırlıq keçidilər və maarif proqramları işlənilib hazırlandı.

4.3.1.4 Müəllimləri maarif proqramları ilə tanış etmək məqsədilə etnik azlıqların məskunlaşdıqları rayonların məktəblərinin pedaqoqları ilə görüşlər

Gürcüstan Təhsil, Elm, Mədəniyyət və İdman Nazirliyi tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir

4.3.1.5 Həm Milli Muzeyə daxil olan muzeylərdə, eləcə də etnik azlıqların məskunlaşdıqları rayonların regional muzeylərində „Muzeydə gürcü dilinin tədrisi” – muzey kolleksiyalarına söykənməklə, etnik azlıqların nümayəndələri olan şagirdlər üçün gürcü dilinin tədrisi proqramının işlənilib hazırlanması

Milli Muzey tərəfindən Ekzeter Universiteti (Böyük Britaniya) və “İncəsənət və Humanitar Elmlərin Tədqiqat Şurası” (Böyük Britaniya) ilə əməkdaşlıq çərçivəsində 8-16 yaş aralığında etnik azlıq nümayəndəsi uşaqlar üçün “Muzeydə gürcü dilinin tədrisi” mövzusunda iki proqram işlənilib hazırlandı. Proqramın məqsədi auditoriyanı gürcü mədəniyyəti ilə tanış eləmək və muzey eksponatlarından istifadə etməklə gürcü dilini tədris etməkdən ibarətdir.

Fəaliyyət Planı üzrə nəzərdə tutulmuş fəaliyyətlərdən başqa, 2019-cu il mayın 21-də Dövlət Naziri Aparatının iştirakı ilə, Suxişvililər milli baletinin iştirakı ilə Beynəlxalq Mədəni Rəngarənglik Günü qeyd edildi (büdcə - 13 818 ləri). Qeyd edilmiş tədbir çərçivəsində, Gürcüstanda yaşayan etnik azlıqların rəqsləri də təqdim edildi. Tədbirə müxtəlif beynəlxalq və yerli təşkilatlar, Gürcüstanda yaşayan etnik azlıqlar və Gürcüstana akkreditə edilmiş diplomatik korpus nümayəndələri (350 iştirakçı) qatıldı;

4.3.1.6 Etnik azlıq nümayəndəsi şagirdlər üçün maarifləndirici-yaradıcı düşərgələrin, turlar və yürüşlərin təşkili

Gürcüstan Təhsil, Elm, Mədəniyyət və İdman Nazirliyi tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

4.3.1.7 Etnik azlıqların məskunlaşdığı rayonlarda səyyar tematik mühazirələrin və proqramların, o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı rayonlarda maarifləndirici komponentli səyyar “Səyyah sərgiləri” (“Çoxmədəniyyətli Gürcüstan”)

Gürcüstan Milli Muzeyi tərəfindən, hesabat dövründə Martkopidə (2) səyyar sərgi keçirildi. Sərgi Arxeologiya tarixi haqqında Martkopi məktəb şagirdlərinə hərəkət edən arxeoloji sərginin təqdim edilməsini nəzərdə tuturdu. 80-ə qədər şagird sərgilərlə tanış oldu.

4.3.1.8 Etnik azlıq nümayəndələrinə (uşaqlara, yeniyetmələrə, eləcə də yetkinlik yaşına çatmışlara) turlar və xüsusi proqramlar vasitəsilə muzey kolleksiyalarının və mədəni irsin tanınması

Etnik azlıq nümayəndələrinə (uşaqlara, yeniyetmələrə, eləcə də yetkinlik yaşına çatmışlara) turlar və xüsusi proqramlar vasitəsilə muzey kolleksiyalarının və mədəni irsin tanınması həyata keçirildi (18 tur keçirildi, iştirakçıların sayı - 1500).

4.3.1.9 Etnik azlıq nümayəndələri ilə “Dəyirmi masa” görüşünün keçirilməsi. Elə bir birgə layihənin həyata keçirilməsi, harada ki, bütün tərəflərin öz mədəniyyətlərini nəzərə cərpdirmaq imkanları olacaqdır Tbilisi ş. Sakrebulosu tərəfindən planlaşdırılmış fəallıq il ərzində həyata keçirilməmişdir.

4.3.1.10 “Tbilisi Dostluq evi” layihəsinin fəaliyyətinə dəstək göstərmək. Tbilisi ş. Sakrebulosu yanında Etnik Azlıqlar Şurasının sıx koordinasiya ilə “Dostluq evi” ilə birgə tədbirlərin keçirilməsi Bax4.1.1.1

4.3.1.11 Etnik azlıq nümayəndələrinin mədəniyyətlərinin qorunması və inkişafına dəstəyin verilməsi

4.3.1.12 “Batumoba” bayramında Batumi Sütunları yanında etnik azlıqların məişətini və mədəni özünəməxsusluğunu, eləcə də gürcü mədəni məkanına integrasiyasını əks etdirən sərgilər və müsabiqələrin təşkili, milli mətbəxin təamlarının dadılması, əl işlərinin sərgisi, satışı və sair

2019-cu ildə “Batumoba” bayramı çərçivəsində, tədbirin mərkəzi hissəsini “Dostluq xiyabanı” tuturdu, harada ki, Batuminin dost şəhərlərində və Batumidə yaşayan etnik azlıq nümayəndələri arasında xeyriyyə sərgisi keçirildi. Tədbir çərçivəsində Batuminin dost şəhərlərinin rəsmi heyəti ilə etnik azlıq nümayəndələrinin görüşləri keçirildi.

4.3.1.13 Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik struktura integrasiyası məsələləri ilə bağlı pankisili pedaqoqların idrakının yüksəldilməsi məqsədilə Brüssel şəhərinə tədris səfərinin keçirilməsi

NATO və Avropa İttifaqı haqqında İnformasiya Mərkəzi və Barışq və Vətəndaş İntegrasiyası Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatının birgə təşəbbüsü və Gürcüstanda Avropa İttifaqı heyətinin maliyyə dəstəyi ilə, ilk dəfə Pankisi dərəsinin pedaqoqlarının məlumatlılığının yüksəldilməsi və iştirakının gücləndirilməsinə istiqamətlənmiş layihə - “Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik integrasiyası prosesi haqqında idrakının yüksəldilməsi ” həyata keçirildi. Layihənin birinci mərhələsi 2018-ci il dekabr ayının sonunda həyata keçirildi və bu çərçivəsində Tbilisidə layihə iştirakçıları pedaqoqlar üçün Avrointegrasiya məsələləri ilə bağlı ikigünlük seminar baş tutdu. Layihədə Pankisi dərəsi kütləvi məktəblərinin pedaqoqları, eləcə də xanım direktorlar iştirak etdi (20 nəfər), hansıların ki, Gürcüstanın Avropa və Avro-Atlantik integrasiyası prosesi haqqında məlumat almaq və qeyd edilmiş məsələlərlə bağlı mühakimə yürütmək və müzakirələr aparmaq imkanları var idi. Proqramın ikinci mərhələsində, layihənin bütün iştirakçıları 2019-cu il 3-7 fevral tarixlərində Brüsselə tədris səfəri etdilər və yerində Avropa və Avro-Atlantik strukturların iş prinsipləri ilə tanış oldular. Səfər çərçivəsində, Avropa İttifaqı strukturlarında və NATO-nun Baş Qərargahında, eləcə də yerli təhsil sistemi və bu istiqamətdə Avropa təcrübəsi ilə tanış olmaq məqsədilə Belçikanın təhsil müəssisələrində görüşlər keçirildi. Layihə media vasitəsilə işıqlandırıldı.

4.3.1.14 Etnik azlıqlar üçün “Multietnik Gürcüstan” adlı foto-sərgi keçirildi

2019-cu ildə Gürcüstan Parlamentinin Milli Kitabxanasında 4 tədbir keçirildi. Foto-sərgilər, konsertlər, kitabların təqdimatları. Xüsusilə, kitabxananın sərgi salonunda etnik azərbaycanlı fotoqrafın Şahvələd Eyvazın foto-sərgisi baş tutdu. Tədbirdə 200 qonaq iştirak etdi.

Əlavə tədbir

Fevralın 19-da Milli Kitabxananın sərgi salonunda erməni şair Hovhanes Tumanyanın və bəstəkar Komitasın 150 illik yubileyinə həsr edilmiş görüş keçirildi. Tədbirdə 80 qonaq iştirak etdi.

İyunun 20-də Milli Kitabxananın sərgi salonunda çərkəz ənənəvi üslubunda geyimlərin dəfiləsinə ev sahibliyi etdi. Sərgi salonunda toplaşmış ictimaiyyət çərkəz dizayner Mila Ardanın kolleksiyasını izlədi. Tədbirə 150 qonaq qatıldı.

4.3.1.15 Qeyri-gürcü dilli məktəblərdə etnik azlıqlar üçün Kitab Fondu ilə yardımını planlaşdırılır

Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanasının “Ekvilibrium” hərəkatı Bolnisi bələdiyyəsi kəndlərinin əhalisinə hədiyyə olaraq kitablar təqdim elədi.

4.3.1.16 Gürcüstanda yaşayan etnik azlıq nümayəndəsi şagirdlər üçün Milli Kitabxanaya maarifləndirici ekskursiyaların planlaşdırılması

Bolnisi bələdiyyəsinin Yırğançay və Savanet kəndlərinin məktəb şagirdləri üçün Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanasına ekskursiyalar təşkil olundu.

4.3.1.17 Etnik azlıq nümayəndələri üçün kitabxana resurslarından istifadə üzrə təlim-tədrin

Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanası tərəfindən planlaşdırılmış aktivlik il ərzində həyata keçirilməmişdir.

4.3.1.20 Multietnik incəsənət festivalının – “Bir səma altında –mədəniyyətlərin dialoqu” keçirilməsi

Hesabat dövründə, Laqodexi və Marneuli şəhərlərində multietnik incəsənət festivalı – “Bir səma altında –mədəniyyətlərin dialoqu” keçirildi ki, bu tədbirdə etnik azlıq nümayəndəsi 210 gənc tərəfindən müxtəlif etnoslar üçün xarakterik olan folklor nömrələri təqdim edildi və klassik musiqi əsərləri ifa olundu.

4.3.1.21 Dövlət İdarəələrarası Komissiyasının iclasları

Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası Dövlət Strategiyasının 2018-ci il Fəaliyyət Planı üzrə hesabat və 2019-cu ilin Fəaliyyət Planı hazırlandı və Dövlət İdarəələrarası Komissiyasına, eləcə də Dövlət Naziri Aparatı yanında Etnik Azlıqlar Şurasına təqdim edildi.

Dövlət Naziri Aparatının koordinasiyası ilə, müstəqil ekspertlər tərəfindən Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası üzrə Dövlət Strategiyasının 2015-2018-ci il Fəaliyyət Planının qiymətləndirilməsinə dair aralıq hesabat hazırlandı və Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası Dövlət Komissiyasına təqdim edildi.

Bərabərlik və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatının koordinasiyası ilə İdarəələrarası Komissiyanın iclası keçirildi, iclasda “Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası üzrə Dövlət Strategiyası və 2015-2020-ci il Fəaliyyət Planının aralıq hesabat sənədinin işçi versiyasının təqdimatı keçirildi. Milli Azlıqların Müdafiəsinə dair Çərçivə Konvensiyası (FCNM) çərçivəsində Seçicilər Komitəsi tərəfindən Gürcüstan

haqqında hazırlanmış üçüncü nəticəsi müzakirə edildi. İctimai idarəçilikdə islahat: strateji sənədlərin hazırlanması üzrə yeni metodologiya və prosedurlar da həmçinin söhbət mövzuları sırasında idi. Görüşün sonunda diskussiya keçirildi.

4.3.1.22 İdarələrarası Komissiyanın tematik işçi qruplarının görüşləri

Dövlət İdarələrarası Komissiyası çərçivəsində mövcud tematik qrup “Azsayılı və həssas etnik qrupların dəstəklənməsi” mövzusunda iclas keçirdi. Görüşdə ekspertlərin, dövlət idarələrinin, qeyri-hökumət təşkilatlarının və etnik azlıq nümayəndələrinin iştirakı ilə çağırışlar və imkanlar, mülahizələr, təkliflər və tövsiyələr müzakirə edildi, hansılar ki, etnik azlıqların hüquqlarının müdafiəsi və ümumilikdə, vətəndaş inteqrasiyası prosesini dəstəkləyəcək.

4.3.1.23 Beynəlxalq Tolerantlıq Gününə həsr edilmiş tədbirlərin keçirilməsi

Barışq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatının təşkilatçılığı ilə Tolerantlıq və İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi Gününə həsr edilmiş tədbir keçirildi. Tədbirdə Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən elan edilmiş “Bizim rəngarəngliyimiz bizim sərvətimizdir” adlı foto və media müsabiqənin qalibləri müəyyənləşdirildi və onlara fərmanlar və xatirə hədiyyələri təqdim olundu.

4.3.1.24 Müstəqillik Gününə (26 May) həsr edilmiş tədbirin keçirilməsi

Barışq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatının təşkilatçılığı ilə Gürcüstanın Müstəqillik Günü ilə bağlı Marneuli və Axalkalakidə rəngarəng bir proqram həyata keçirildi. Belə ki, tədbir çərçivəsində konsert keçirildi, uşaq sahələri və sərgiləri təşkil olundu, Kvemo Kartli və Samsxe-Cavaxeti regionlarında yaşayan etnik azlıq nümayəndələri tədbirdə aktiv iştirak etdilər.

4.3.1.25 Beynəlxalq Qadınlar Gününə həsr olunmuş tədbirin keçirilməsi

Barışq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən heç bir fəallıq həyata keçirilməmişdir.

4.3.1.26 Etnik azlıqların milli mədəniyyətlərinin qorunması və inkişafına dəstəyin göstərilməsi (Bax 4.1.1.11)

Əlavə tədbirlər:

- ❖ Hesabat dövrü ərzində Dövlət Naziri Aparatı “Rəngarəng Gürcüstanı tanı” layihəsi çərçivəsində müvəffəqiyyətli və istedadlı etnik azlıq nümayəndələrinin həmvətənlərinə, cəmiyyətə tanıtmaq məqsədilə video-çarxlar seriyasını hazırladı. Video-çarxlar Dövlət Naziri Aparatının veb-səhifəsinə yerləşdirildi və beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatları və diplomatik missiya nümayəndələri ilə birlikdə, onların təqdimatı keçirildi.
- ❖ Marneuli bələdiyyəsi Sop kəndinin şagirdləri üçün Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən (12 şagird, 3 pedaqoq) Tbilisiyə mədəni-yaradıcılıq turu planlaşdırıldı və həyata keçirildi;
- ❖ Kvemo Kartli, Samsxe-Cavaxeti və Kaxeti regionlarında əhəlinin ehtiyaclarının müəyyənləşdirilməsi məqsədilə, Dövlət Naziri Aparatının yaxından iştirakı ilə, görüşlər keçirildi. Qanunverici orqanla yerli

özünüidare orqanlarının nümayəndələrinin də qatıldığı informasiya xarakterli görüşlərdə regionlarda mövcud vəziyyət və problemlər müzakirə edildi. Yerlilər, o cümlədən etnik azlıq nümayəndələri, öz ehtiyacları barəsində detallı söhbətlər apardılar.

Fəaliyyət Planından kənar həyata keçirilmiş tədbirlər:

Pankisi dərəsində 5 ümumi və 2 baza məktəbi fəaliyyət göstərir ki, burada 1400 uşaq təhsil alır. Pankisi dərəsinin ümumi məktəbinin şagirdləri 2019-cu il ərzində, Axmeta bələdiyyəsi Meriyanının Gənclərlə İş üzrə Xidmətinin maliyyə dəstəyi və təşəbbüsü ilə aşağıdakı layihələrdə iştirak etdilər: Milli media layihə “Etalon”, məktəb idman olimpiadası, “Kim, harada, nə zaman?”, “Şən və hazırcavabların bələdiyyə və regional turları”, Avropa idman həftəliyi, yürüşlər, iməciliklər və başqa mədəni və əyləncəli tədbirlər. Meriyanın Gənclərlə İş üzrə Xidmətinin təşkilatçılığı ilə Axmeta bələdiyyəsinin bütün inzibati vahidləri üzrə gənc liderlərdən ibarət 5 nəfərlik təşəbbüs qrupları seçildi, hansıların ki, iştirakı ilə Pankisi dərəsində aşağıdakı tədbirlər planlaşdırıldı və həyata keçirildi: əsrin nasiri, şairi Qabriel Qaraşvilinin xatirə gecəsi (Sakobiano kəndi), təmizlik aksiyası, rənglər festivalı, idman aktivliyi –dzyu-do güləşi (Duisi və Coğoli kəndləri), layihələrin yazılması üzrə 20 lider-uşaq təlim və yenidən hazırlıq keçdi; Müstəqil uşaq və tələbələr birliyinin “Öz regionunu – öz şəhərini inkişaf etdir” layihəsi çərçivəsində pankisili Amina Xanqoşvili başqa iştirakçılarla birlikdə Kappadokiyaya (Meriyanın eyni xidmətinin maliyyə dəstəyi ilə) yolandı.

Axmeta bələdiyyəsinin İncəsənət və yaradıcılıq məktəbinin bazasında Coğoli kəndində İncəsənət məktəbinin filialının –təbiiq incəsənət dərnyəyi açılmışdır, dərnyəyə həmçinin rəsm, rəngkarlıq, yapma, kompozisiyanın öyrənilməsi dərnyəkləri də əlavə olundu. Uşaqların Beynəlxalq Müdafiə Günü ilə əlaqədar olaraq, bayram konserti və uşaqların əl işlərinin sərgisi təşkil edildi. Kursu bitirənlər müvafiq diplomlarla təltif edildilər. Duisi kəndində musiqi məktəbi fəaliyyət göstərir, burada uşaqlar klassik musiqi təhsili alırlar.

QKHŞ Axmeta Mədəniyyət Mərkəzi: Pankisi dərəsində dörd mədəniyyət evi (Duisi, Coğoli, Omalo, Sakobiano), bir muzey (Pankisi Etnoqrafiya Muzeyi), beş kitabxana (Duisi, Coğoli, Xalatsani, Omalo, Sakobiano) və bələdiyyə bazasında fəaliyyət göstərən “Pankisi” rəqs və mahnı ansambli funksiya göstərir. 2019-cu il ərinde Kitab Fondunun yenilənməsi, muzey eksponatlarının zənginləşdirilməsi, müxtəlif mədəni-əyləncəli tədbirlərin keçirilməsi –Yeni il, yaza və Analar Günüə həsr olunmuş tədbirlər (Duisi Mədəniyyət Evi, mart), Mədəni Rəngarənglik Günü (Pankisi dərəsi, Xadori, iyul ayı) –işləri görüldü. Qeyd edilmiş tədbirlərdə yerli xoreoqrafiya və folklor ansamblar və fərdi ifaçılar da iştirak etdilər.

Pankisi dərəsində gənc nəslin nümayəndələri arasında sağlam həyat tərzinin möhkəmləndirilməsi məsələsinə xüsusi diqqət ayrıldı. Pankisili idmançılar, 2018-ci ildə idman məktəblərinin qrafiki ilə nəzərdə tutulmuş yerli, eləcə də regional və beynəlxalq turnirlər aşağıdakı idman növləri üzrə iştirak etdilər: dzyu-do, Yunan-Roma güləşi, atletizm, reqbi, kik-boksinq, futbol. Pankisidə 350-ə yaxın uşaq sadalanmış idman növləri üzrə məşğul olur.

- ❖ **QKHŞ “Baxtrioni” Futbol Məktəbinin** bazasında Pankisi dərəsində dörd futbol qrupu fəaliyyət göstərir (Duisi, Coğoli, Birkiani, Omalo kəndlərində), harada ki, 80-ə yaxın uşağa dörd məşqçi-müəllim xidmət edir.
- ❖ **QKHŞ Zviadauri adına Dzyu-do Məktəbi** – dərədə üç güləş salonu açılmışdır (Duisi, Sakobiano, Dumasturi kəndləri), harada ki, altı müxtəlif qrup üzrə 102-ə yaxın uşaq məşq edir. 2019-cu ildə yeni

başlayan idmançılar bütün səviyyələr üzrə, yerli, eləcə də regional və beynəlxalq miqyaslı turnirlərdə iştirak etdilər.

- ❖ **QKHŞ Kompleks İdman Məktəbinin** bazası üzrə Pankisi dərəsində dörd idman qrupu fəaliyyət göstərir (kik-boksinq, Yunan-Roma güləşi və atletizm), harada ki, 150-ə yaxın uşağa 8 məşqçi-müəllim xidmət edir. Cari il ərzində sağlam həyat tərzinin möhkəmləndirilməsi məqsədilə maddi-texniki bazanın yaxşılaşdırılması, idman inventarının satın alınması və idman təqvimini ilə nəzərdə tutulmuş bütün turnirlərdə iştirak planlaşdırıldı və həyata keçirildi.

Dedoplistdzagaro bələdiyyəsi Səbətli kəndi və Çoeti kəndində yaşayan etnik azlıqlar bələdiyyənin mədəni tədbirlərdə aktiv iştirak edirdilər. 26 May Gürcüstanın Müstəqillik Gününə həsr olunmuş tədbirlər, festivallar, bayramlar keçirildi.

Telavi bələdiyyəsində 2019-cu il ərzində 70-dən artıq gənc etnik azlıq nümayəndəsi Telavi bələdiyyəsi İdman və Gənclər şöbəsi tərəfindən keçirilmiş müxtəlif gənclərlə bağlı idman tədbirlərində iştirak etdi: məktəb idman olimpiadası, intellektual layihə “Kim, harada, nə vaxt?”, “İdmanla yaşa” olimpiadası, “Qonio-Apsaros Muzey-Qoruğunda arxeoloji düşərgə”.

Qaracala kəndi ümumi məktəb bazasında QKHŞ “İdman Klubları Birliyi”nin idman seksiyası voleyboldərnəyi fəaliyyət göstərir, harada ki, 27 gənc məşq edir. QKHŞ “Telavi Futbol Məktəbi” üzrə futbol dərnəyi fəaliyyət göstərir, dərnəkdə 28 gənc məşq edir. QKHŞ “Telavi bələdiyyəsi TelaviGüləş İdman Məktəbində” Qol Güləşi idman növü üzrə 3 gənc məşq edir. Telavi bələdiyyəsində mövcud musiqi məktəblərində təhsil alan şagirdlərdən 8-i etnik azlıq nümayəndəsidir. Telavi bələdiyyəsi Gürcü xalq mahnısı və rəqs ansamblında 1 şagird etnik azlıq nümayəndəsidir, “QKHŞ Telavinin Gənc Şagirdlər Evində” isə 4 etnik azlıq nümayəndəsi təhsil alır. Qaracala kəndində həmçinin məktəbəqədər təlim-tərbiyə müəssisəsi də fəaliyyət göstərir ki, 2019-cu ilin məlumatlarına əsasən 204 uşaq qəbul olunmuşdur. Müəssisənin 11 kadri yerli icmadan işlə təmin olunmuşdur.

Laqodexi bələdiyyəsində 2019-cu ildə aşağıdakı mədəni tədbirlər keçirildi:

21-22 mart, Qabal kəndi – “Novruz bayramı”

14 aprel, Qabal kəndi – gənclərlə bağlı tədbir

23-30 sentyabr – “Avropa idman həftəsi” çərçivəsində Heretiskari və Areşperani kənd sakinləri voleybol oyununda iştirak etdilər.

15 oktyabr, Areşperani kəndi – “Kostaoba”

19 oktyabr, Heretiskari kəndi – “Acar günü”

5-6 iyul, “Sağlam həyata doğru birlikdə” layihəsi – mini voleybol və futbol üzrə turnir, Qabal ilə Heretiskari əhalisi iştirak etdi.

Saqareco bələdiyyəsi tərəfindən 2019-cu ildə həyata keçirilmiş mədəni tədbirlər:

- ❖ Mini futbol “Dostluq kuboku” idman tədbiri keçirildi, hansında ki, öz həmyaşıdları ilə birlikdə etnik azlıq nümayəndələri də iştirak etdilər. Tədbir Ləmbəli kəndinin ümumi məktəbinin idman meydançasında keçirildi;
- ❖ Mayın 26-sı Gürcüstanın Müstəqillik Gününə həsr olunmuş tədbir həyata keçirildi. Gürcüstanın müstəqilliyi naminə həlak olmuş Qəhrəmanların Memorial Lövhasına bayram yürüşü təşkil edildi, Mədəniyyət Evində Konsert keçirildi.

- ❖ Aprelin 9-u Yormuğanlı kəndində mövcud iki ölkənin Milli İstiqlal uğrunda Mübarizə Aparanların Xatirə Memorialı (Tbilisidə 1989-cu il 9 Aprel və Bakıda 1990-cı il 20 Yanvar), eləcə də Saqareco 1 saylı ümumi məktəbin həyətində yerləşən Memorial Daş gül çələngləri ilə bəzədildi.
- ❖ Mayın 28-də Yormuğanlı kəndində, bələdiyyə Meriyasının dəstəyi və təşkilatçılığı ilə, etnik azlıqların Azərbaycanlı əhalisinin dini bayramı “Ramazan” bayramı və orucluq bayramı (oruc tutma) ilə əlaqədar xalq yığıncağı və bayram tədbiri keçirildi.

Əlavə 1

İnfrastrukturun reabilitasiyası

Kvemo Kartli regionu

Rustavi

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Rustavi bələdiyyəsində ümumi dəyəri 12 404 606 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 11 682 203lari 16 layihə maliyyələşdirildi.

Bolnisi

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Bolnisi bələdiyyəsində ümumi dəyəri 5 960 886 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 5 590 896 lari 16 layihə maliyyələşdirildi.

Qardabani

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Qardabani bələdiyyəsində ümumi dəyəri 8 114 806 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 6 406 476 lari 7 layihə maliyyələşdirildi.

Dmanisi

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Dmanisi bələdiyyəsində ümumi dəyəri 3 320 660 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 2 687 596 lari 6 layihə maliyyələşdirildi.

Tetridzğaro

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Tetridzğaro bələdiyyəsində ümumi dəyəri 5 202 178 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 4 166 263 lari 8 layihə maliyyələşdirildi.

Marneuli

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Marneuli bələdiyyəsində ümumi dəyəri 6 294 125 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 4 942 872 lari 11 layihə maliyyələşdirildi;

Zalqa

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Zalqa bələdiyyəsində ümumi dəyəri 3 418 007 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 3 063 063 lari 3 layihə maliyyələşdirildi.

Samsxe-Cavaxeti regionu

Axalsixe

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Axalsixe bələdiyyəsində ümumi dəyəri 6 455 721 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 5 661 869 lari 10 layihə maliyyələşdirildi.
- ❖ Dağlıq Qəsəbələrin İnkişafı Fondu tərəfindən Axalsixe bələdiyyəsində ümumi dəyəri 687 718 lari təşkil edən, o cümlədən Dağ Fondunun məbləği 653 332 lari 1 layihə maliyyələşdirildi.

Adigeni

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Adigeni bələdiyyəsində ümumi dəyəri 2 434 656 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 2 205 432 lari 2 layihə maliyyələşdirildi.

Aspindza

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Aspindza bələdiyyəsində ümumi dəyəri 2 729 486 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 2 552 564 lari 5 layihə maliyyələşdirildi.

Axalkalaki

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Axalkalaki bələdiyyəsində ümumi dəyəri 4 438 015 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 4 065 468 lari 5 layihə maliyyələşdirildi.

Borjomi

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Borjomi bələdiyyəsində ümumi dəyəri 5 126 114 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 4 089 417 lari 10 layihə maliyyələşdirildi.

Ninodzminda

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Ninodzminda bələdiyyəsində ümumi dəyəri 3 229 875 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 3 060 922lari 6 layihə maliyyələşdirildi.

Kaxeti regionu

Axmeta

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Axmeta bələdiyyəsində ümumi dəyəri 4 578 987 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 4 325 217 lari 18 layihə maliyyələşdirildi.

Laqodexi

- ❖ Regionlarda həyata keçiriləsi Layihələr Fondu çərçivəsində, Laqodexi bələdiyyəsində ümumi dəyəri 5 556 589 lari təşkil edən, o cümlədən RİF məbləği 5 134 675 lari 10 layihə maliyyələşdirildi.